

Günün sözü

Müdafiə Nazirliyi:

Ermənistan tərəfindən Azərbaycan ərazisinə hərbi təyinatlı yüklərin daşınmasına, Ermənistan silahlı qüvvələrinin şəxsi heyətinin göndərilməsinə və rotasiyasına dərhal və birdəfəlik son qoyulmalı, Ermənistan qoşunları ölkəmizin ərazisindən tam çıxarılmalıdır.

Səhifə ➡ 5

Mixail Qorbaçov: “Heydər Əliyev, Siz dəvət etdiniz deyə, Siyasi Büronun iclasını yarımçıq qoyub gəldim”

Son qərarı Moskva yox, Bakı verəcək

Səhifə ➡ 3

№ 51 (30167) 7 mart 2023-cü il, çərşənbə axşamı

Xalqın qəzeti!

Xalq qəzeti

Gündəlik ictimai-siyasi nəşr

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

veb-sayt: www.xalqqazeti.az

8 Mart – Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarına təbrik

Hörmətli xanımlar!

Sizi Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza cansağlığı, səadət və gələcək işlərinizdə uğurlar arzulayıram.

Xalqımız çoxəsrlik tarixinin bütün dövrlərində qadını ülvyyətin təcəssümü saymış və ona hər zaman dərin ehtiram göstərmişdir. Azərbaycan qadınları keçmişimizin taleyliyi, həlledici anlarında vəzifələrinin öhdəsindən daim layiqincə gəlmişlər. Bəşər mədəniyyəti xəzinəsinə töhfə-miz olan milli-mənəvi dəyərlərimizin bir bütöv halında qorunub saxlanılmasında onların misilsiz xidmətləri vardır.

Azərbaycan qadınları dünyanın bir sıra qabaqcıl ölkələrinin qadınlarından əvvəl seçib-seçilmək hüququ qazanmış, incəsənətin və elmin ən müxtəlif istiqamətləri üzrə müsəlman Şərqi qadınlar arasında ilk addımları atmaqla qabaqcıl düşüncəli, yenilikçi və mütərəqqi ruhlu olduqlarını sübuta yetirmişlər. Onlar ölkəmizin, xüsusən təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sistemlərinin müasir əsasları üzərində qurulması üçün böyük əzmlə çalışmış, ötən müddət ərzində mühüm nailiyyətlər əldə etmişlər.

Ədəbi-ictimai və mədəni-elmi fikir tariximizdə iz buraxmış maarifpərvər sələflərinin adlarını uca tutan və nəsilin varisliyi prinsipinə sadıq qalaraq onların açıdıqları yolda inamla irəliləyən Azərbaycan xanımları bu gün də dolğun sosial-mədəni fəaliyyətləri ilə cəmiyyətimizin inkişafına xüsusi dinamizm və əhəngdarlıq qatırlar.

Fədakar analarımız, yüz illər əvvəl olduğu kimi, vətəni ana qədər əziz və müqəddəs bilən, qəlbləri doğma yurda sevgi ilə dolu, ənənələrimizə sadıq, saf əqidəli övladlar yetişdirirlər. Haqq işi uğrunda apardığımız Vətən müharibəsində xalqımıza parlaq qələbə sevinci yaşadan gənclərimizin unudulmaz rəşadəti bunun aydın təzahürüdür.

İnanıram ki, zəngin mədəniyyətli Azərbaycan qadınları qarşıdakı illərdə də qurub-yaratmaq şövqləri ilə cəmiyyət həyatına yüksək dəyərlər bəxş edəcək və müstəqillik salnaməmizə yeni, işıqlı səhifələr yazacaqlar.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 mart 2023-cü il

Azərbaycan–Macarıstan əlaqələrinin gündəliyi genişlənib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Macarıstanın iqtisadi inkişaf nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 6-da Macarıstanın İqtisadi İnkişaf naziri Marton Nadi qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Macarıstana son səfərini məmnunluqla xatırlayaraq, Macarıstan Prezidentinin və Baş nazirinin bu səfər zamanı göstərdikləri qonaqpərvərlik və sıx əməkdaşlıq söylərini bir daha yüksək qiymətləndirdi. Prezident İlham Əliyev bu səfərin yaxşı nəticələr verdiyini vurğulayaraq Marton Nadin ölkəmizə gəlməsinin ikitərəfli münasibətlərimizin inkişafı baxımından önəmli qeyd etdi. Dövlətimizin başçısı Macarıstanın iqtisadi inkişaf nazirinin səfərinin əldə olunmuş razılıqlara əsasən gələcək əməkdaşlıq istiqamətlərinin müəyyən edilməsi üçün yaxşı imkan yarat-

dığını dedi. Əlaqələrimizin gündəliyinin genişləndiyini bildiren Azərbaycan Prezidenti bütün istiqamətlərdə artıq yaxşı nəticələrin olduğunu vurğuladı. Qəbulda görə minnətdarlığını ifadə edən Marton Nad dünən Azərbaycan hərbiçilərinin şəhid olması ilə bağlı dövlətimizin başçısına başsağlığı verdi. Macarıstanın iqtisadi inkişaf naziri ölkəsinin Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü

daim dəstəklədiyini bildirərək sülh və danışıqlara alternativin olmadığını vurğuladı. Qonaq Prezident İlham Əliyevin Macarıstana səfərinin yüksək səviyyədə həyata keçirildiyini və münasibətlərimizin inkişafı baxımından böyük önəm daşdığını dedi.

Görüşdə ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

AZƏRTAC

Ermənistan “demokratiya”sının gizli torpaq yolu

Səhifə ➡ 3

Səhifə ➡ 4

İki görüşün bir müzakirə mövzusu – bölgədə davamlı sülh

“Ümid–Babək” qazı daxili tələbata yönəldiləcək

Səhifə ➡ 6

İrəvan və Naxçıvan xanlıqları necə “Erməni vilayəti”nə çevrildi?

Səhifə ➡ 7

Pul hərissliyinin xronologiyası

Səhifə ➡ 9

Əsrimizin “vəbası” – terror!

Səhifə ➡ 9

Dialogun ikinci raundu da olacaq

Səhifə ➡ 4

Səhifə ➡ 11

Separatçıların bənd-bərəsi bağlanıb

Prezident İlham Əliyev ABŞ Dövlət Departamentinin baş müşavirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 6-da ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bononu qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin görüşünün nəticələrindən məmnunluğunu bildirdi və bu istiqamətdə göstərdiyi davamlı səylərinə görə ABŞ

Dövlət katibi Antoni Blinkenə təşəkkürünü ifadə etdi. Qonaq ABŞ Dövlət katibinin salamlarını Prezident İlham Əliyevə çatdıraraq vurğuladı ki, Antoni Blinken də Münxen görüşünün səmərəli keçdiyi qənaə-

tindədir.

Dövlətimizin başçısı salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Antoni Blinkenə çatdırmağı xahiş etdi.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması və sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar prosesi ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

AZƏRTAC

Azərbaycan Brüssel sülh gündəliyinə sadıqdır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 6-da Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaarı qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişellə Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində keçirdiyi görüşü məmnunluqla xatırladı və ölkəmizin Brüssel sülh gündəliyinə sadıq olduğunu vurğula-

ladı.

Toivo Klaar da öz növbəsində Münxendə Prezident İlham Əliyevlə Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinin səmərəli görüşünü qeyd etdi və Avropa İttifaqının da Azərbaycanla Er-

mənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesinə bundan sonra da öz töhfəsini verəcəyini dedi.

Görüşdə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar prosesi barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

AZƏRTAC

Vyetnam Sosialist Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab Vo Van Txionqa

Hörmətli cənab Prezident!

Vyetnam Sosialist Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə seçilməyiniz münasibətlə Sizi səmimi-qəlbədən təbrik edirik.

Biz Azərbaycan ilə Vyetnam arasında ənənəvi dostluq münasibətlərinin hərtərəfli inkişafına xüsusi əhəmiyyət veririk. İnanırıq ki, xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq dövlətlər arasında əlaqələrimizin möhkəmləndirilməsi, ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvidə əməkdaşlığımızın daha da genişləndirilməsi

istiqamətində birgə səylərimizi bundan sonra da davam etdirəcəyik.

Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, dost Vyetnam xalqının rifahı naminə ali dövləti fəaliyyətinizdə uğurlar diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 mart 2023-cü il

Azərbaycan qadınlarının “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq, 8 Mart – Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətlə **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının ictimai həyatında səmərəli fəaliyyətlərinə görə aşağıdakı şəxslər “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilsinlər:

Abduraĥmanova Neva Sabir qızı
Baba-zadə Könül Elçin qızı
Həsənova Afət Sadiq qızı
Hüseynova Nübarək Kamran qızı
İbrahimova Aida Ziyad qızı
İsmayıl Şəhla Rafiq qızı
İsmayilova Nəsimə İsrail qızı
İsmayilova Zərinəc İsmayıl qızı
Qəhrəmanova Mələhet Cəmil qızı

Quliyeva Ədalət Abid qızı
Mahmudova Ramilə Rasim qızı
Manafova Qalina Yakovlevna
Mehtiyeva Rahilə İbrahim qızı
Məmmədova Nərgiz Həkim qızı
Məmmədova Nəzakət Salah qızı
Məmmədova Zümrüd Musa qızı
Mihadiyeva Zəminə Rza qızı
Muradova Zəhra Bilal qızı
Rizadə İradə Bağır qızı
Vəliyeva Tünzalə Vəli qızı
Yedadayeva Yafə Arilovna.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 mart 2023-cü il

Ceyhun Bayramovun Qətər görüşləri

Martın 6-da Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov Ən az inkişaf etmiş ölkələr üzrə BMT-nin beşinci Konfransında (LDC5) iştirak etmək üçün Qətərə işgüzar səfəri çərçivəsində Qətər Dövlətinin Baş nazirinin müavini və xarici işlər naziri Şeyx Məhəmməd bin Abdulrahman bin Jəssim Al Tani ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidməti İdarəsindən bildiriblər ki, görüşdə Azərbaycan və Qətər arasında ikitərəfli siyasi münasibətlərin inkişafından məmnunluq ifadə olunub və iqtisadi-ticarət, investisiya, maliyyə, sənaye, enerji, nəqliyyat, təhsil, turizm, mədəniyyət və digər sahələrdə gələcək əməkdaşlığın perspektivlərinə dair müzakirə aparılıb.

Nazir Ceyhun Bayramov bölgədəki cari vəziyyət, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə Azərbaycan hökuməti tərəfindən

aparılan bərpa və quruculuq işləri, ölkəmizin təşəbbüsü və iştirakı ilə bölgədə həyata keçirilən nəqliyyat, kommunikasiya layihələri barədə ətraflı məlumat verib və bu istiqamətlərdə əməkdaşlıq imkanlarının olduğu vurğulanıb. Bununla yanaşı, Ələt Azad İqtisadi Zonası çərçivəsində əməkdaşlıq imkanları müzakirə edilib.

Qətər Dövlətinin Baş nazirinin müavini və xarici işlər naziri Şeyx Məhəmməd bin Abdulrahman bin Jəssim Al Tani ölkəsinin Azərbaycanla hərtərəfli əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu qeyd edib.

Martın 6-da Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov Qətər Dövlətinə işgüzar səfəri zamanı BMT Baş katibinin müavini, az inkişaf etmiş və dənizə çıxışı olmayan ölkələr üzrə ali nümayəndəsi Rabab Fatima ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidməti İdarəsindən bildirilib ki, görüşdə nə-

zir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın BMT və onun qurumları ilə sıx əməkdaşlıq etdiyini və humanitar sahədə həyata keçirilən layihələrdə ölkəmizin iştirakı, ən az inkişaf etmiş ölkələrə göstərilən yardımlar, 130-a yaxın ölkəyə yardım proqramları barədə ətraflı məlumat verib. Azərbaycanın təqaüd və təlim proqramlarından faydalanmaq imkanları diqqətə çatdırılıb.

BMT Baş katibinin müavini, az inkişaf etmiş və dənizə çıxışı olmayan ölkələr üzrə ali nümayəndəsi Rabab Fatima rəhbərlik etdiyi qurumun həmin ölkələrin üzləşdiyi problemlərin həlli istiqamətində gördüyü işlərdən danışib. Rabab Fatima Azərbaycanın təşəbbüsü və dəstəyi ilə həyata keçirilən irimiqyaslı layihələrin xüsusilə dənizə çıxışı olmayan region ölkələrinin nəqliyyat imkanlarını artıracağını və BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin icrasına əsaslı töhfə verəcəyinə inanımı ifadə edib. Azərbaycanın yardım proqramlarının əhəmiyyət daşıdığı bildirilib.

Martın 6-da Azərbaycanın Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov Ən az inkişaf etmiş ölkələr üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Beşinci Konfransı (LDC5) çərçivəsində BMT-nin Cənub-Cənub Əməkdaşlıq İdarəsinin direktoru Dima Əl-Xatib ilə görüşüb.

Görüşdə ən az inkişaf etmiş ölkələrin müxtəlif sahələrdə inkişafında texnoloji, sosial müdafiə, səhiyyə, təhsil və digər sahələrdə yardımların rolu, həmçinin bu istiqamətdə yardımların göstərilməsində əməkdaşlıq imkanları müzakirə edilib.

Nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın ən az inkişaf etmiş ölkələrə həyata keçirdiyi yardımlar barədə ətraflı məlumat

Azərbaycana qarşı davam edən təcavüzü və terror siyasətidir. Törədilmiş təxribata görə bütün məsuliyyət Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin üzərinə düşür.

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi də Rusiya Federasiyası sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti olaraq yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində Ermənistanın növbəti təxribatları barədə məlumat yayıb.

Məlumatda bildirilib ki, Laçın yoluna alternativ olan köməkçi yollardan silah və sursatın, şəxsi heyət və minaların daşınması ilə bağlı daxil olmuş məlumatı yoxlamaq və dəqiqləşdirmək məqsədilə martın

edilib. Bu zaman, qarşı tərəfdən açılan atəş nəticəsində ölən və yaralananlar var. Silahlı Qüvvələrimiz tərəfindən açılan cavab atəşi ilə təxribatçılar sudsurulub.

Bu əməllər Azərbaycan–Ermənistan arasında sərhəd nəzarət-buraxılış rejiminin tətbiq edilməsinin labüdlüyünü bir daha sübut edir. Azərbaycan tərəfi bu hərbi təxribatların qarşısını almaq məqsədilə üçtərəfli Bəyanatın icrasının təmin edilməsini, Ermənistandan qeyri-qanuni silah və sursatın, şəxsi heyətin və minaların daşınmasına son qoyulmasını, Azərbaycan ərazilərindən erməni silahlı qüvvələrini dərhal çıxarmağı tələb edir.

“Xalq qəzeti”

verib. Ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatı və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının üzv ölkələrinə tələbə təqaüd proqramlarının mövcudluğu diqqətə çatdırılıb.

Martın 6-da Qətər Dövlətinə işgüzar səfəri çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov ABŞ Dövlət katibinin Beynəlxalq Təşkilatlar məsələləri üzrə köməkçisi Mişel Sison ilə görüşüb.

Görüş zamanı regiondakı cari vəziyyət, iki ölkə arasında ikitərəfli əlaqələr, habelə çoxtərəfli platformalarda əməkdaşlıq məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Ceyhun Bayramov, eyni zamanda, az inkişaf etmiş ölkələrə yardım və təqaüd proqramları barədə ətraflı məlumat verib.

Nazir qarşı tərəfə bölgədə münəqişəsonrası vəziyyət, ölkəmizin sülh quruculuğu addımları, azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa-quruculuq işləri və mövcud mina təhlükəsindən bəhs edib. Azərbaycanın sülh quruculuğu səylərinə baxmayaraq, Ermənistanın təxribatlardan əl çəkmədiyi, öhdəliklərinə zidd olaraq mina

təhdidlərini davam etdirdiyi diqqətə çatdırılıb.

Ceyhun Bayramov BMT-nin Ən az inkişaf etmiş ölkələr üzrə Beşinci Konfransında iştirakı çərçivəsində Qana Respublikasının xarici işlər və regional inteqrasiya naziri Şirley Ayorkor Botçvey ilə də görüşüb.

Görüşlərdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Nazir Ən az inkişaf etmiş ölkələr üzrə BMT-nin Beşinci Konfransında (LDC5) çıxış edib.

Konfrans çərçivəsində Azərbaycan Respublikası tərəfindən sözügedən ölkələrdə yoxsulluqla mübarizə, səhiyyə, təhsil və ətraf mühit kimi dayanıqlı inkişaf istiqamətlərində görülən işlərin və yardımların nümayişli məqsədilə sərgi təşkil olunub.

Qəzənfər QASIMOV, “Xalq qəzeti”

Son saatda

Müdafiə Nazirliyinin Ermənistanın son təxribatı ilə bağlı ciddi xəbərdarlığı

Təəssüf hissi ilə qeyd edirik ki, martın 6-da Rusiya Federasiyası Müdafiə Nazirliyi dünən Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu torpaq yolunda baş vermiş silahlı insidentlə bağlı yaydığı bülletəndə faktları təhrif edib və həqiqəti əks etdirməyən məlumat yayıb.

Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildiririk ki, martın 5-də operativ məlumatlar əsasında Ermənistandan qanunsuz hərbi daşınmalar həyata keçirən erməni hərbi birləşmələrinin nəqliyyat vasitəsinin Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən saxlanılaraq yoxlanılmasına cəhd göstərilib. Nəqliyyat vasitəsinə yaxınlaşarkən avtomobilin içərisində olan erməni silahlı dəstəsinin üzvləri tərəfindən hərbi qulluqçularımız avtomat silahlardan atəşə tutulub və nəticədə iki hərbcimiz şəhid olub, biri isə yaralanıb. Cavab atəşi ilə qeyri-qanuni erməni dəstəsinin üç üzvü məhv edilib və biri yaralanıb. Silah-sursatla tam təchiz olunmuş bu hərbi qulluqçuların "pasport və viza" xidməti həyata keçirən polis əməkdaşları kimi təqdim edilməsi riyakarlıqdan başqa bir şey deyildir.

İnsident nəticəsində yaralanan hərbi qulluqçularımıza Rusiya sülhməramlı kontingentinin nümayəndələri tərəfindən ilkin tibbi yardımın göstərilməsi və təxliyə edilməsi barədə yayılan məlumat da həqiqəti əks etdirmir. Şəhidlərimizin və yaralı hərbcimizin ərazidən təxliyəsi hərbi qulluqçularımız tərəfindən həyata keçirilib.

Üçtərəfli Bəyanatın müddəalarına zidd olaraq Ermənistan tərəfindən

Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonundakı qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinə silah, sursat, təminat və digər hərbi vasitələrin daşınması davam etdirilir, eləcə də şəxsi heyətin rotasiyası həyata keçirilir. Bu kimi qəbul ediləməz halların qarşısının dərhal alınması məqsədilə Rusiya sülhməramlı kontingenti üzərinə düşən vəzifələri yerinə yetirməlidir.

Xüsusilə qeyd edirik ki, Ermənistan tərəfindən Azərbaycana qarşı aparılan mina terroru siyasəti hələ də davam etdirilir. Dəfələrlə tərəfimizdən xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq qanunsuz yollarla Azərbaycana daşınan və ərazimizdə basdırılan minaların qurbanı mütlqi vətəndaşlarımız və hərbi qulluqçularımız olur. Belə ki, martın 4-də Qarabağ iqtisadi rayonunda baş vermiş mina partlayışı nəticəsində daha bir

hərbi qulluqçumuz şəhid olub. 2021-ci ildə Ermənistanda istehsal olunan minaların Laçın yolundan istifadə edilərək kütləvi şəkildə Azərbaycan ərazilərinə gətirilməsi və basdırılması faktları müəyyən olunub, Türkiyə–Rusiya birgə monitorinq mərkəzinin nümayəndələrinin və hərbi atəşələri hamin əraziyə faktaraşdırıcı səfəri təşkil olunub.

Ermənistanın və qanunsuz erməni hərbi birləşmələrinin bu kimi əməllərinə və hərbi qulluqçumuzun şəhid olmasına cavab olaraq 2022-ci ilin avqust ayında Azərbaycan Ordusu tərəfindən "Qisas" əməliyyatı həyata keçirilib.

Bir daha xəbərdarlıq edirik ki, Ermənistan tərəfindən Azərbaycan ərazisinə hərbi təyinatlı yüklərin daşınmasına, Ermənistan silahlı qüvvələrinin şəxsi heyətinin göndərilməsinə və rotasiyasına dərhal və bərdəfəlik son qoyulmalı, Ermənistan qoşunları ölkəmizin ərazisindən tam çıxarılmalıdır. Əks təqdirdə, Azərbaycan tərəfi bütün imkanlardan istifadə etməklə qeyri-qanuni silahlıların tərkisilahl edilməsi və zərərsizləşdirilməsi istiqamətində qəti zəruri tədbirlər görmək məcburiyyətində qalacaqdır.

Ermənistanın bu kimi əməlləri hərbi təcavüzün davam etdirilməsi kimi qiymətləndirilir.

Baş vermiş hadisələr və Ermənistanın ölkəmizin suveren ərazilərinə qanunsuz hərbi daşımaları davam etdirməsi Azərbaycan ərazisində olan Laçın yolunda nəzarət rejiminin təmin edilməsinin zəruriliyini bir daha təsbit edir.

işinin səmərəsi yoxdursa, Bakı bunu Kremlə yüksək səviyyədə bildirəcək. Ancaq görünür, bəzi qüvvələr bir sadə həqiqəti unudurlar. Unudurlar ki, Şuşa kimi qala-istehkama işğaldan azad edən Azərbaycan sərhəddə nəzarət-buraxılış sistemini yaratmağı da bacaracaq!

S.HƏMİD,
"Xalq qəzeti"

Ekspert rəyi

Fərhad Məmmədov,
politoloq:

Ermənilər əsas Xankəndi yolu və ya R28 Yevlax–Xocalı–Laçın magistralı boyunca kəndarası yollardan da istifadə edirlər. Azərbaycan tərəfi bu yolların varlığından xəbərdar idi, qar əriyəndən sonra isə həmin yollardan daha çox istifadə olunmağa başlanıb. Bu ərazi Rusiya sülhməramlı kontingentinin eni 5 kilometr olan müvəqqəti məsuliyyət zonasına daxildir. Erməni hərbcilərinin oradan keçərək Azərbaycan hərbciləri ilə qarşılaşması Rusiya sülhməramlı kontingentinin vəziyyətə nəzarəti tamamilə itirdiyini nümayiş etdirir.

Azərbaycan tərəfinin itkiləri cavab reaksiyasına, daha doğrusu Qarabağda Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının və hərbi infrastrukturunun məhvinə səbəb olmalıdır.

Ermənistan ordusunun tör-töküntülərinin Qarabağdan çıxarılması ilə bağlı Azərbaycanın əsas tələbi yerinə yetirilmir. Rusiya onun tərkisilahl və geri çəkilmə funksiyasının olmadığını iddia edir və Ermənistan rəhbərliyinə oxlar atır. Yeni, mandatının olmamasından istifadə edərək, öz hərəkətsizliyinə haqq qazandırır. Lakin indiki eskalasiya 5 kilometrlik müvəqqəti məsuliyyət zonasında baş verib. Yeni, burada artıq çıxış yolu yoxdur. Buna görə də separatçılar öldürülən erməni hərbcilərinin fotolarında silahları ört-basdır ediblər.

Nəzarət-buraxılış məntəqəsi məsələsi artıq zərurətə çevrilib. Çünki bütün yollar, ciğirlər, kənd yolları şərti sərhədə gedir ki, bu da müəyyən ərazilərin sadəcə buraxılış məntəqələri ilə deyil, bütövlükdə, nəzarətə götürülməsini tələb edir.

Ermənistan Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi

Azərbaycan ərazilərində növbəti təxribatını törədib. İrəvan 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyanatın müddəalarına zidd olaraq, Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu torpaq yolundan istifadə etməklə, Azərbaycan ərazilərinə silah-sursatın, şəxsi heyətin, o cümlədən, minaların daşınmasını həyata keçirməyə cəhd göstərib. Martın 5-də səhər saatlarında qeydə alınmış hadisənin qarşısı alınarkən Azərbaycan Ordusunun iki hərbi qulluqçusu şəhid olub. Bununla bağlı qeyd edilməli bir neçə məqam, çıxarılmalı bəzi siyasi nəticələr var.

Ermənistan “demokratiya”sının gizli torpaq yolu

1. Əvvəla, ondan başlayaraq ki, azərbaycanlı fəallar və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri ötən il dekabrın 12-dən başlayaraq, Laçın–Xankəndi yolunda aksiya keçirirlər. Dinc xarakter daşıyan aksiyanın məqsədi Azərbaycan ərazisindəki faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarının dayandırılmasıdır. Azərbaycanlı fəallar, həmçinin, ölkəmizin ərazisində ekoloji terrorun durdurulmasını tələb etməklə yanaşı, Laçın yolundan silah-sursat daşınmasına qarşı barışmazlıqlarını bəyan edirlər. Onlar humanitar məqsədli yüklərin keçidinə heç bir maneçilik törətmirlər ki, bunu statistik rəqəmlər və konkret faktlar da təsdiqləməkdədir.

İrəvan isə aksiyanı beynəlxalq ictimaiyyətə Qarabağ erməniləri üçün humanitar fəlakət qismində təqdim edir,

səslənməkdədir. Yəni, ölkə daxilində sülhü təbliğ edən siyasi platforma ya tamamilə yoxdur, ya da onun nümayəndələrinin səsi çox zəif olduğundan eşidilmir. Nəticədə belə qərara gəlik ki, Ermənistanda Azərbaycanla normallaşma çağırışları, ümumiyyətlə, yoxdur.

Əslində, ölkə iqtidarı da prinsip etibarilə həmin çağırışlardan, daha doğrusu, çağırışların istisna təşkil etməsindən, aqressiv ritorikanın üstün mövqeyindən irəli gələrək davranır. Məsələn, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan martın 3-də Almaniya Bundeştaqının Xarici əlaqələr komissiyasının üzvləri ilə görüşündə çıxış edərkən, Azərbaycan əleyhinə fikirlər səsləndirib. O, çıxışı ilə, əslində, dialoq məntiqini qəbul etmədiyini vurğulayıb. Paşinyanın qıcıqlandırıcı düşüncələ-

mövcud istiqamətdə kampaniya aparır. Sonuncu təxribat isə göstərdi ki, Ermənistanın Laçın–Xankəndi yolundakı durumun aksiyaya qədərki hala gətirilməsində və məsələni dünyaya car çəkməkdə məqsədi Qarabağa silah-sursat, hərbi texnika, partlayıcı maddələr daşımaq imiş. Sözügedən torpaq yoldan istifadə də buna xidmət edirmiş. Mövcud fakt İrəvanın hakim siyasi dairələrinin, yumşaq desək, qeyri-səmimiyyət göstəricisidir, siyasi riyakarlılıqdır.

2. Beynəlxalq aləm Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prioritetini rəhbər tutur. Bununla bağlı bir sıra dünya liderlərinin açıqlamaları var. Onlar hər iki ölkə arasında tezliklə sülh müqaviləsinin imzalanacağına ümid bəslədiklərini dilə getirirlər. Azərbaycan ictimaiyyətinə isə tam ağıhdır ki, İrəvanın məqsədi heç də sülh deyil. Belə qənaət həm müharibədən əvvəlki dövrün təcrübəsindən, həm də post müharibə mərhələsinin realılığı.

2020-ci ilin Vətən müharibəsi başa çatdıqdan sonra Ermənistan müxtəlif mənasız arqumentlərlə sülh prosesini əngəlləməkdədir. Ölkəmiz bu məramı göstərməklə, onu dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqla, ölkənin tutduğu yolun yanlışlığını bəyan edir. 5 mart təxribatı göstərdi ki, Bakı haqlıdır, çünki İrəvan yanlış hərəkətlərindən geri durmaq niyyətindən uzaqdır. Başqa sözlə desək, Ermənistanın sülh gündəliyi ilə bağlı səsləndirdikləri imitasiyadır, vaxt udmaqdır, güc toplayıb Azərbaycanla qarşı yeni savaş açmaqdan başqa bir şey deyil.

3. Məlumdur ki, son vaxtlar Azərbaycan təmsilçilərinin Qarabağ erməniləri ilə təmasları yaranıb. Nəinki yaranıb, hətta intensivləşib də. Belə bir prosesin gətirdiyi şəraitdə təxribat törətmək, heç şübhəsiz, formalaşmış pozitiv durumu və ondan irəli gəlmiş çağırışları heçə endirməyə hesablanıb.

Deməli, Ermənistan rəhbərliyi burada da qeyri-səmimi mövqe tutmaqda, əldə edilmiş nəticələri, hələ kövrək olan dialoq məntiqini heçə saymaqdadır. Bir daha aşkar olur ki, rəsmi İrəvan üçün Qarabağda yaşayan ermənilərin taleyi yox, özünün avantürist siyasətini gerçəkləşdirmək əsasdır. Və deməli, Ermənistanın hakim “Vətəndaş sazişi” partiyasının 2022–2026-cı illərə aid strategiyasında yer almış Qarabağ ermənilərinin hüquq və azadlıqları ilə bağlı müddəalar ucuz populizm mahiyyəti daşımaqla yanaşı, haqqında söz açdığımız avantürizmin bəşəri dəyər və prinsiplərlə pərdələnməsi cəhədidir.

4. Bir qədər əvvəl ölkəmizin Qarabağ bölgəsində yaşayan ermənilərlə təmasların yarandığını vurğuladıq. Bakı bu prosesə əldə olunduca həssas yanaşır. Azərbaycan ictimaiyyəti də məsələni diqqət mərkəzində saxlamaqdadır. Ancaq Ermənistan cəmiyyətinə diqqət yetirəndə görürük ki, mövzu ilə bağlı təqdimatlarda destruktiv baxışlar, hakimiyyəti ittiham edən aqressiv fikirlər

ri bunu deməyə əsas verir ki, İrəvanın məqsədi mövcud pozitiv durumun verdiyi fürsətdən yararlanıb ölkəsinin Azərbaycanla sülh şəraitində birgə yaşamasını təşviq etmək yox, ziddiyyətli yollarla doğurmaqdır. 5 mart təxribatı gəldiyimiz qənaətin doğruluğunu təsdiqləməkdədir.

5. Bəli, Ermənistanın baş nazirinin məlum çıxışı, tamamilə, anti-Azərbaycan tezisləri üzərində qurulmuşdu. Necə deyirlər, o, özünü Bakıdan şikayət etməyə kökləmişdi. N.Paşinyanın həmin nitqindəki bir məqama xüsusi nəzər salaq: “Düşünürəm ki, biz sülh gündəməni diqqət yetirməliyik. Bildiyiniz kimi, hökumətimiz sülh gündəliyi ilə bağlı məsuliyyəti öz üzərinə götürüb. Mən şəxsən sülh gündəliyinə və demokratiyaya sadıqəm. Çünki inanıram ki, demokratiya və sülh birlikdə gedir və demokratiya bizim üçün bir strategiya olduğundan, maraqlıyıq ki, demokratiyanın, iqtisadiyyatın və azadlığın davamlı inkişafını təmin etmək üçün sülh olsun”.

Niyyətimiz Paşinyanın populizmindən söz açmaq deyil. Çünki, onun qeyd etdiyimiz bu fikirlərinin konkret mesaj olduğu qənaətimdəyik. Nikol köhnə şəkərindədir. O, əslində, Almaniya Bundeştaqının üzvlərinə ölkəsinin demokratik yolla gətirdiyi bildirir, Azərbaycanın isə guya anti-demokratik olduğunun subliminal mesajını verir.

Paşinyanın sadıqlıqdan söz açması 2018-ci il inqilabından sonra Ermənistanı Qərbyönlümlü kursun yada salınmasıdır. Yəni, Nikol demokartıyanı Ermənistanın avantürizminin alətinə çevirmək istəyindən daşınmır. Daha dəqiq desək, demokratiyanı beynəlxalq hüquq normalarının üzərinə çıxarmaq ambisiyasına baş vurur.

Erməni baş nazirin məntiqi ilə beynəlxalq ictimaiyyət “onun qurduğu demokratiyanı” müdafiə etmək üçün Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiasını da qəbul və müdafiə etməlidir. Əks halda, o, sülhü niyə demokratiya ilə əsaslandırсын ki?

Qeyd edək ki, Paşinyan 44 günlük müharibədən əvvəl eyni ampuada idi. O, həmin vaxt “Qarabağ Ermənistanı” fikrini səsləndirərkən də özünü demokratiyanın qliadiatoru hesab etmişdi, indi də bu fikri dəyişməyib. Buna görə Ermənistan torpaq yolla Qarabağa silah-sursat daşımaq, separatizmi və ondan irəli gələn erməni “maraqlarını” gerçəkləşdirmək yolunu tutur.

Bəli, Ermənistan 5 mart təxribatı ilə bir daha sülhə razı olmadığını göstərir. Bu isə nəinki indiyədək əldə edilmiş pozitiv nəticələri saya salmamaqdır, eyni zamanda, yeni müharibə reallığı formalaşdırmağa xidmətdir. O reallığı ki, bütövlükdə, Ermənistan dövlətçiliyi üçün iflas vəd edir.

C.ƏVƏZ,
“Xalq qəzeti”

Son qərarı Moskva yox, Bakı verəcək

Erməni təxribatına son qoymağın iki yolu var. Ya üçtərəfli Bəyanat icra olunmalı, ya da Laçın–Xankəndi yolunda nəzarət-buraxılış sistemi yaradılmalıdır!

Azərbaycan xalqı yenə şəhid verdi. Martın 5-də səhər saatlarında Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu torpaq yolu ilə Ermənistandan qanunsuz hərbi daşınmalar həyata keçirən erməni hərbi birləşmələrinin nəqliyyat vasitəsinin Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən saxlanılaraq yoxlanılmasına cəhd göstərilib. Nəqliyyat vasitəsinə yaxınlaşarkən avtomobilin içərisində olan erməni silahlı dəstəsinin üzvləri tərəfindən hərbi qulluqçularımız avtomat silahlardan atəşə tutulub və nəticədə iki hərbcimiz şəhid olub, biri isə yaralanıb. Cavab atəşi ilə qeyri-qanuni erməni dəstəsinin üç üzvü məhv edilib və biri yaralanıb. Silah-sursatla tam təchiz olunmuş bu hərbi qulluqçuların "pasport və viza" xidməti həyata keçirən polis əməkdaşları kimi təqdim edilməsi riyakarlıqdan başqa bir şey deyildir.

İnsident nəticəsində yaralanan hərbi qulluqçularımıza Rusiya sülhməramlı kontingentinin nümayəndələri tərəfindən ilkin tibbi yardımın göstərilməsi və təxliyə edilməsi barədə yayılan məlumat da həqiqəti əks etdirmir. Şəhidlərimizin və yaralı hərbcimizin ərazidən təxliyəsi hərbi qulluqçularımız tərəfindən həyata keçirilib.

Bəs çıxış yolu nədədir?

Əslində, erməni təxribatlarına son qoymağın yolunun nədən keçdiyini hamımız çox yaxşı bilirik. Necə deyirlər, velosipedi yenidən icad etməyə ehtiyac yoxdur. Ortada ən yüksək səviyyədə imzalanmış üçtərəfli Bəyanat var. Sənədin dördüncü bəndi ilə rəsmi İrəvan öz üzərinə erməni silahlı qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılmasına dair öhdəlik götürüb. Həmin bəndə qeyd olunur ki, Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingenti erməni silahlı qüvvələrinin çıxarılmasını ilə paralel şəkildə yerləşdirməlidir. Bəs necə olur ki, üçtərəfli Bəyanatın 3-cü bəndi (sülhməramlıların yerləşdirilməsi) Rusiya tərəfindən elə noyabrın 10-u gecəsi dərhal icra olunur, sülhməramlıların lazımı təchizat vasitələri ilə birlikdə Ulyanovskdakı “Ulyanovsk-Vostochny” aerodromundan Qarabağaədək olan 2397 kilometr məsafəni qət etməsi mümkünləşir, amma 4-cü bəndin (erməni silahlı qüvvələrinin çıxarılması) yerinə yetirilməsi 2 il 4 aydan artıqdır ki, həyata keçirilmir?! Rusiya sülhməramlılarının Mərkəz Hərbi Dairəsinin “perebroška”si dərhal yerinə yetirildiyi kimi, Qarabağdakı qanunsuz birləşmələr də operativ şəkildə tərkisilahl edilməli, Azərbaycanın suverenliyi tam bərpa olunmalıdır!

Bundan əlavə, baş verə biləcək oxşar təxribatların qarşısı Laçın–Xankəndi yolunda nəzarət-keçid məntəqəsinin yaradılması ilə alına bilər.

Bu fikir Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin, Xarici İşlər Nazirliyinin və İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman) martın 5-də ayrı-ayrılıqda verikləri bəyanatların leytmotivini təşkil edir. Müdafiə Nazirliyi bildirir ki, bu gün (martın 5-də) baş vermiş insident bir daha Azərbaycan tərəfindən Laçın–Xankəndi yolunun üzərində müvafiq nəzarət-keçid məntəqəsinin yaradılmasının zəruri olduğunu göstərir.

XİN qeyd edir ki, bu əməllər, Azərbaycan–Ermənistan arasında sərhəd nəzarət-buraxılış rejiminin təbiiq edilməsinin ləbdüüyünü bir daha sübuta yetirir: “Azərbaycan tərəfi bu kimi hərbi təxribatların qarşısını almaq məqsədilə, üçtərəfli bəyanatın icrasının təmin edilməsini, Ermənistandan qeyri-qanuni silah və sursatın, şəxsi heyətin və minaların daşınmasına son qoyulmasını, Azərbaycan ərazilərindən erməni silahlı qüvvələrinin dərhal çıxarılmasını tələb edir”.

Ombudsman isə Azərbaycanın dövlət sərhədində Laçın–Xankəndi yolunun üzərində müvafiq nəzarət-keçid məntəqəsinin yaradılmasını tələb edib.

Partlayan, bəlkə də, həmin minalardan biridir

Martın 4-də isə ordumuzun daha bir hərbcisi – Kamran Hüseynov xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən ermənilər tərəfindən basdırılmış minaya düşərək həlak olub. Kim bilir, bəlkə də hərbcimiz məhz Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu yolu ilə gətirilmiş minaların partlaması nəticəsində həyatını itirib. Bu hadisə qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin Qarabağdan çıxarılmasının və Laçın–Xankəndi yolunda nəzarət-buraxılış rejiminin yaradılmasının həyati əhəmiyyəti olduğunu da daha nümayiş etdirir.

Baş verən bu təxribatlar həm də Rusiya sülhməramlılarının öz missiyasını doğru-düzgün icra etməməsinin nəticəsidir. Sülhməramlılar ya bilərəkdən, ya da bilməyərəkədən ərazilərimizə qanunsuz silah-sursat daşınmasına göz yumurlar. Sülhməramlıların bu yanaşması onların missiyasının nə dərəcədə effektiv olub-olmaması ilə bağlı ciddi suallar doğurur. Güman etmək olar ki, onların

Dialogun ikinci raundu da olacaq

Xəbər verdiyimiz kimi, ötən həftə Xocalıda – Rusiya sülhməramlılarının qəragahında Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin təmsilçiləri ilə ilk görüş keçirilib.

“Bakı və Xankəndi arasında müzakirə mexanizminin yaradılması” ilə bağlı məsələ Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin 2022-ci il oktyabrın 2-də Cenevrədə baş tutan görüşündə müzakirə mövzusu olanda həm daxilə, həm də xaricə bu dialoqa skeptik yanaşanlar ona ümid bəsləyənlərdən xeyli çox idi. Artıq “buzların əridiyinə” şahidlik edən birincilər son söz haqqını tarixin həmişə özündə saxladığına bir daha əmin oldular.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev: “Qarabağda yaşayan ermənilər bizim vətəndaşlarımızdır və onların taleyini, onların gələcək həyatını hər hansı bir ölkə ilə, o cümlədən, Ermənistanla müzakirə etmək fikrində deyilik. Bu, bizim daxili işimizdir”.

Bunu bir dəfə yazmışıq, indi xatırladıq: daxili məsələmizi özümüz həll edəcəyik. Milli Məclisin deputatı Ramin Məmmədovun Xocalıda Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin təmsilçiləri ilə görüşünü dialoqun başlanması hesab etmək olar. Hələlik detalları açıqlanmayan qarşılıqlı görüşlərin əhəmiyyətini qeyd etməklə yanaşı,

bu təmasların davamlı olacağına sağlam zəmin yaradıldığını söyləyə bilərik.

Dialogun alternativləri yoxdur

Bəli, Qarabağda doğulub, boya-başa çatan bütün sakinlər, millətindən asılı olmayaraq Azərbaycan vətəndaşlarıdır və onlarla sivil qaydalara uyğun danışımaq vacib olduğu kimi, həm də təbii haldır. Sadəcə, bu proses mütləq davamlı xarakter almalı, Bakı-Xankəndi dialoqu özünün məntiqi sonluğuna çatmalıdır. Erməni sakinlərlə danışıqlara məsul parlamentin nümayəndəsi onlara Azərbaycan tərəfinin mövqeyini çatdırır və güman edirik ki, Qarabağ erməniləri sağlam məntiqlə düşünərək Bakının sözünü eşidəcək, dövlətin müvafiq strukturları isə son qərarın icrası ilə məşğul olacaq. Kənardan bu dialoq prosesinə mane olmaq istəyən, bunun əleyhinə çıxanlar da var.

2020-ci il 10 noyabr üçtərəfli Bəyannatın konkret müddəalarının icrasını ləngidən İrəvan bununla həm də vətəndaşımız olacaq Qarabağ ermənilərinin haqqını tapdarmış olur. Bakının xoş məramlı dialoq təşəbbüsü reallaşacağı təqdirdə, əhalinin sosial, məşğulluq və digər problemləri öz həllini tapacaq və nəhayət, hə-

yat öz axarına düşəcək. Bizdən daha çox məhz erməni sakinlərinin arzuladığı dinc, birgə yaşayışın bərpa olunacağı, üç onillikdə müharibə və münacişə durumunun yaratdığı qarşılıqlı kin və nifrət mühitinin yumşalacağı, inamsızlığın etimadla əvəz olunacağı şəxsizdir. Aydın məsələdir biz Ermənistan tərəfinin də bunu istəməsini arzulayırıq və dayanıqlı sülhün və əmin-amanlığın bərqərar olmasını bölgənin bütün xalqları arzulayır.

Növbəti dialoqu İrəvan başlamalıdır

Düşünürük ki, bizi qarşıda dialoqun ikinci raundu gözləyir. 1988-1989-cu illərdə o zamankı Emenistan SSR-dən qovulmuş 250 min soydaşımızın doğma ata-baba torpaqlarına qayıdışı məsələsi mütləq şəkildə gündəmə gətirilməlidir. İrəvan istəsə də, istəməsə də, bu addımı atmalı olacaq. Yeni, dialoq və qayıdış prosesi qarşılıqlı olmalıdır.

Qafar ÇAXMAQLI, ermənişünas, professor:

“Xalqımız bilməlidir ki, İrəvan xanlığının bütün əraziləri bizə aiddir. Nə vaxtsa biz bu torpaqların sahibi olacağıq. Çünki ermənilər üçün ora sadəcə olaraq ərazidir, bizim üçünse Vətəndir”.

Qərbi azərbaycanlıların öz yurdlarına qayıtmaları ilə bağlı prosesə Azərbaycan tərəfindən start verilib və artıq Qayıdış Konsepsiyası işlənib, hazırlanıb və təsdiqlənib. Bakı-Xankəndi dialoquna paralel olaraq, Ermənistan tərəfi də Qərbi Azərbaycan icması ilə dialoqa başlamalıdır. Bunu isə İrəvan Türk Cümhuriyyəti (İTC) Millət Şurasının sədri, professor Qafar Çaxmaqlı deyir. Onun sözlərinə görə, bu, Azərbaycan xalqının milli məsələsidir. Artıq İrəvan Türk Cümhuriyyətinin təməlləri atılıb. Əsas məqsədimiz bu ideyanı yaymaq, yaşatmaqdır.

Bunu da bacaracağıq. İki il yarım bundan əvvəl yuxurlarımıza belə gələcəyinə inanmadığımızı gerçəkliyə necə çevirdikse, indi inanılmaz görünəni də reallığa yaşayacağıq. Sadəcə buna inanmaq kifayətdir.

İmran BƏDİRƏANLI, “Xalq qəzeti”

Xəlfəli yolundan

sülh danışıqlarına açılan atəş...

İki gün bundan əvvəl erməni silahlıları Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu yolunda hərbcilərimizə qarşı növbəti terror aktı həyata keçirdilər. Şübhəli avtomasına baxış keçirən əsgərlərimizə erməni separatçıların açdığı atəş nəticəsində iki hərbcimiz həlak oldu, bir nəfər yaralandı. Düşmənin cavabını artıqlaması ilə alsada, bu atəşin İrəvandan birbaşa sülh danışıqlarına tuşlandığı qətiyyəni şübhə doğurmur.

Ermənilərin Xəlfəli yolundakı təcridatını bu kimi digər əməllərindən fərqləndirən bir sıra amillər var. Bunlardan biri təcridatın Avropa İttifaqının mülki missiyasının Ermənistan tərəfində monitorinq həyata keçirərkən baş verməsidir. Bu zaman onu da qeyd etmək lazımdır ki, avromissiyanın fəaliyyətə başlaması ilə bölgədə erməni təcridatlarının çoxalması müşahidə edilməkdədir. Yeni, görünən odur ki, Al-nın missiyası şərti sərhədin o üzündə yerləşəndən sonra Ermənistan özünü daha rahat, toxunulmaz hesab etməyə başlayıb, hətta Azərbaycana qarşı silsilə təcridatlar həyata keçirməkdən belə çəkinmir.

Elementar məntiqə görə, avromissiyanın fəaliyyət göstərdiyi məqamda erməni separatizminin geniş əl-qol açması, ilk növbədə, bütövlükdə Avropa İttifaqının özünün nüfuzuna kölgə salır.

Ermənistandan Qarabağa silah-sursat daşınır

Xəlfəli təcridatı nəticə etibarilə Ermənistandan Qarabağdakı erməni separatçılarına silah-sursat daşındığının sübutu oldu. Bunun əyani isbatı isə əsgərlərimizə ermənilərə məxsus avtomatından atəş açılmasıdır. Bu fakt həm də onu göstərir ki, ərazimizdə hərəkət edən məşinlərdəki erməni silahlıları özələri Azərbaycan əsgərinə atəş açacaq qədər arxayın və sərbəst hiss edirlər.

İrəvan sülh sazişini imzalamaqdan yayınır

5 mart təcridatı həm də Ermənistanın iki ildən çoxdur sülh sazişini imzalamaqdan yayınmasının əsl səbəbini ortaya qoydu. Bu hadisə göstərdi ki, Ermənistan Qarabağ separatçılarına mütəmadi silah-sursat daşımaqla, onları yeni terror aktlarına hazırlamaq məqsədini güdür. Rəsmi İrəvanın əsas hədəfi isə Azərbaycan tərəfinin dialoq təklifinə rəğmən, sülh sazişini imzalamaqdan yayınmaq, prosesə süni ən-

gəllər yaratmaqdır. Bəli, revanş xülyasına düşən ermənilər post-müharibə dönəmində yenidən toparlanmaq, güc yığmaq və Azərbaycana qarşı yeni təxribatlara start vermək barədə düşünür. Əslində, Xəlfəli yolunda açılan atəş

tək əsgərlərimizə deyil, sülh prosesinə, bütövlükdə, sülhsevər dünyaya tuşlanan atəş idi. Bu da rəsmi İrəvanın yeni müharibə niyyətindən, terror planlarından xəbər verir. Görünür, Ermənistan yaxın gələcəkdə ikinci və artıq sonuncu məğlubiyyətini dadmalı olacaq.

Sülhməramlılara qarşı sayğısızlıq və təcridat

Bu terror həm də Rusiya sülhməramlılarına qarşı təcridat kimi xarakterizə oluna bilər. İrəvan bu təcridatlarla Rusiya sülhməramlılarının missiyasının öhdəsindən gələ bilmədiyi, bölgədə sülh və təhlükəsizliyi təmin etməkdə aciz olduğu fikrini formalaşdırır. İndiki dövəmdə beynəlxalq ictimai rəyə bu qənaətin təlqin edilməsi İrəvan üçün ikiqat əhəmiyyətə malikdir. O, bununla narazı qaldığı Rusiyadan qisas almaqla yanaşı, bölgəyə çağırıldığı Avropa İttifaqı mülki missiyasının rolunu şişirtmək, ona, həqiqətən, ehtiyac olduğu fikrini əsaslandırmaq üçün gərəklidir. Başqa sözlə, Ermənistan belə təcridatlarla Rusiya sülhməramlılarını nüfuzdan salmağa, onların gərəksizliyini “sübut etməyi” çalışır.

Moskva Ermənistanın öz sülhməramlılarına toxunan bu təcridatına adekvat cavab verməli, bölgədə mövcudluğunu hay separatizminin tərk-silah etməklə sübuta yetirməlidir.

Seymour ƏLİYEV, “Xalq qəzeti”

Milli Məclisdə TÜRKPƏ-nin Ətraf mühit, təbii ehtiyatlar və sağlamlığın qorunması komissiyasının 8-ci iclası keçirilib. Milli Məclisin komitə sədri, TÜRKPƏ-nin Ətraf mühit, təbii ehtiyatlar və sağlamlığın qorunması komissiyasının sədri Əhliman Əmiraslanovun təklifi ilə qardaş Türkiyədə baş verən güclü zəlzələ səbəbindən dünyasını dəyişmiş insanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra parlament sədrinin birinci müavini Əli Hüseynli TÜRKPƏ-nin ölkələrimiz arasında dostluğun və qardaşlığın dərinləşməsinə xidmət etdiyini deyərək, üzv qarşısında duran qanunvericiliklərin yaxınlaşdırılması, ətraf mühit və sağlamlığın qorunması kimi aktual məsələlərə toxunub, TÜRKPƏ-nin bugünkü komissiya iclasının ölkələrimiz arasında bu istiqamətdə əməkdaşlığa öz töhfəsini verəcəyinə inamını bildirib.

TÜRKPƏ-nin komissiyası Milli Məclisdə

Komissiyanın sədri Ə.Əmiraslanov TÜRKPƏ-nin Ətraf mühit, təbii ehtiyatlar və sağlamlığın qorunması komissiyasının “TÜRKPƏ üzv dövlətlərində biomüxtəlifliyin qorunması” mövzusunda həsr edilmiş 8-ci iclasının mövzusu və iclasın gündəliyində yer alan “Reproduktiv sağlamlığın qorunması haqqında” model qanun layihəsi haqqında məlumat verib.

Respublikası Joqorku Kəneşinin üzvləri Tazabek İkrəmov və Marlen Mamətaliyev məsələ ilə bağlı çıxışları dinlənildikdən sonra komissiyanın hesabat layihəsi təsdiq olunub və assambleyanın plenar iclasında məsələ üzrə məruzəçi TÜRKPƏ-nin Ətraf mühit, təbii ehtiyatlar və sağlamlığın qorunması komissiyasının sədr müavini Rəcəp Şeker seçilib.

Komissiyanın sədr müavini Rəcəp Şeker və TÜRKPƏ-nin baş katibi Mehmet Süreyya E iclasın mövzusu ilə bağlı fikirlərini bölüşüblər.

Təqdimatdan sonra AMEA-nın vitse-prezidenti, Azərbaycanın Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun baş direktoru İradə Hüseynova, Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun baş direktoru Zeynal Əkperov, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü Ömer Fəthi Güler, Botanika İnstitutunun baş direktoru Səy-yarə İbadullayeva, AMEA-nın Fiziologiya İnstitutunun direktoru Ulduz Həşimova, Qazaxıstan Respublikası Parlamenti Senatının üzvü Nurlan Bekenov, Qırğız

“TÜRKPƏ üzv dövlətlərində biomüxtəlifliyin qorunması”na dair komissiyanın tövsiyə qərarının layihəsini təqdimatından sonra Milli Məclis Aparatının Sosial qanunvericilik şöbəsinin müdiri Adil Vəliyev “Reproduktiv sağlamlığın qorunması haqqında” model qanun layihəsini təqdim edib.

Sonra parlamentarilər komissiyanın 9-cu iclasının mövzusunun müəyyən ediblər. Bildirilib ki, komissiyanın növbəti iclası Qazaxıstanda keçiriləcək.

Əliqismət BƏDƏLOV, “Xalq qəzeti”

İki görüşün bir müzakirə mövzusu – bölgədə davamlı sülh

Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaar Azərbaycana gəlib. O, səfərdən əvvəl “Twitter”də səfərinin məqsədlərini bir neçə cümlə ilə belə izah edib: “Yenidən Bakıda. Münxendəki görüşlərdən sonra sülh prosesini inkişaf etdirmək üçün Azərbaycan rəhbərliyi ilə substantiv danışıqları səbirsizliklə gözləyirəm. Bu gün baş verən hadisə (Xəlfəli–Türşsu yolunda erməni separatçıların törətdiyi qanlı insident-müə.) sabitliyə və ədalətli sülhə nail olmaq üçün danışıqlarda irəliləyişin vacibliyini vurğulayır”.

Türşsu yolunda baş verən hadisə nəticəsiz qala bilməz. Sözsüz ki, Al və ABŞ nümayəndələri bu barədə məlumatlandırılıblar.

Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlara, eləcə də Bakı ilə Qarabağ erməniləri arasında dialoqa əsas maneə Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının Qarabağda olması və ümumiyyətlə, regionun hərbiləşdirilməsidir.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin tör-töküntüləri Qarabağdan çıxarılmasında nə sülh müqaviləsi prosesi, nə də Bakı ilə Qarabağ erməniləri arasında

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev martın 6-da Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaarı qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelle Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində keçirdiyi görüşü məmnunluqla xatırlayıb və ölkəmizin Brüssel sülh gündəliyinə sadiq olduğunu vurğulayıb.

Toivo Klaar da öz növbəsində Münxendə Prezident İlham Əliyevlə Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinin səmərəli görüşünü qeyd edib və Avropa İttifaqının da Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılması prosesinə bundan sonra da öz töhfəsini verəcəyini deyib.

Görüşlə bağlı yayılan məlumatda cənab İlham Əliyevlə Toivo Klaarın Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar prosesi barədə fikir mübadiləsi apardığı qeyd olunur.

Avropa İttifaqı son vaxtlar sülh gündəliyi prosesində aktivlik nümayiş etdirir. Eyni zamanda ABŞ Dövlət Departamentinin Cənubi Qafqaz danışıqları üzrə yeni baş məsləhətçisi Luis Bono da Azərbaycanda səfərdədir. Güman etmək olar ki, Al və ABŞ-in xüsusi nümayəndələri ilə Bakıda aparılan danışıqların əsas mövzusu sülh müqaviləsinin mətni və ya Bakı ilə Qarabağ erməniləri arasında dialoqun mətni deyil, ilk növbədə qeyd olunan danışıqların aparılması şərtləri ilə bağlı olub. Martın 5-də Xankəndi–Xəlfəli–

dialoq nəticə verə bilməz. Bu proseslərin hər ikisi kövrəkdir və son iki ildə eskalasiyanın artan diplomatik fəallıqla necə növbələşdiyinə dair çoxlu nümunələr var.

Demək, danışıqların aparılması və nəticənin əldə olunması üçün nəzarət-buraxılış məntəqəsinin yaradılması və sərhədə tam nəzarəti Azərbaycanın öz üzərinə götürməsi zərurətə çevirilib. Bunsuz Ermənistanla danışıqların, Qarabağ erməniləri ilə dialoqun mənasının olmadığını hamı, elə Brüssel və Vaşinqton da yaxşı baş düşür.

Əgər Avropa İttifaqı və ABŞ regionda davamlı və möhkəm sülhün bərqərar olmasında maraqlıdırlarsa, ilk növbədə sülh danışıqlarının sağlam zəmin üzərində qurulmasına çalışmalıdırlar.

H.SƏXAVƏT, “Xalq qəzeti”

Mixail Qorbaçov: “Heydər Əliyeviç, Siz dəvət etdiniz deyə, Siyasi Büronun iclasını yarımçıq qoyub gəldim”

İctimai-siyasi xadim, diplomat Həsən Həsənovla “Xalq qəzeti”nin “Heydər Əliyev xatirələr işığında” layihəsi əsasında söhbətimizin növbəti hissəsini oxucularımıza təqdim edirik.

V söhbət

– Həsən müəllim, siz daha yaxşı bilirsiniz ki, Heydər Əliyev Sovet Azərbaycanına rəhbərlik edəndə də erməni separatizmi ara-sıra baş qaldırırdı. Ulu öndər buna qarşı necə mübarizə aparırdı və Kremlin ona münasibəti necə olurdu?

– Ermənilər Heydər Əliyevə qədər də belə cəhdlər edirdilər. Çünki bu, artıq onların gizli milli proqramına çevrilmişdi. Sovet dövründə onlar bu məsələni 7-8 dəfə qaldırmışdılar. Məsələn, 1967-ci ildə o zamankı Dağlıq Qarabağda çox ciddi hadisələr

yan mənzərəsini təqdim edərək dedi: “Biz Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində abadlıq işləri aparır, əhalinin rifahını yüksəldirik”. Bunlar o sözlər idi ki, Boris Gevorkov Heydər Əliyevi onları deməməyə razı salmaq istəyirdi.

Bilirsiniz, Gevorkov ehtiyat edirdi ki, iclasda kimsə durub nəse deyə bilər, gərginlik yaranar və onun üçün də bu pis nəticə verə bilər. Amma elə bir şey olmadı, əksinə çıxışdan sonra Heydər Əliyevi yaxşıca alqışladılar. Heydər Əliyevdə böyük cəsarət, zəhm, xarizma var idi. Ermənilər ona qarşı çıxmağa cəsarət etməzdilər...

baş vermişdi. Heydər Əliyev onda DTK rəhbəri idi və mövqeyini də çox qəti və aydın bildirirdi. Qeyd etdiyim vaxtda ermənilər İttifaq rəhbərliyi qarşısında yazılı şəkildə məsələ qaldırılmışdı ki, Dağlıq Qarabağ Ermənistanın tabeliyinə keçirilsin. Vəli Axundov Heydər Əliyevlə məsləhətləşmişdi ki, bəs nəyləyə? Heydər Əliyev də demişdi ki, “vaxt itirmədən Moskvaya get və Baş katibin qəbulunda ol. Ona bildir ki, buna qəti yol vermək olmaz, əks halda çox ağır hadisələr baş verər”. Yəqin, ona müəyyən tutarlı faktlar və arqumentlər də vermişdi.

Heydər Əliyev birinci katib olanda da belə cəhdlər oldu. Ermənilər bu məsələni çox yüksək səviyyələrdə, Siyasi Büroya belə çıxarırdılar. Hətta 1978-ci ildə SSRİ-nin yeni Konstitusiyası qəbul olunanda ermənilər təklif edirdilər ki, bu sənəddə Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkibində deyil, Ermənistanın tərkibində göstərsinlər. Lakin Heydər Əliyevin cəsarəti hesabına bu məsələ gündəmdən çıxarıldı və sənəd Konstitutsiya layihəsinə yaxın belə buraxılmadı.

1981-ci ildə baş verən bir əhvalatı da danışım. O vaxt belə qayda var idi ki, birinci katiblərin kütləvi tədbirlər üçün hazırlanan çıxışları əvvəlcədən yazılırdı və büro üzvlərinə paylanardı. SSRİ-dəki qaydalara görə büro üzvlərinin də çıxışdakı hər hansı fikrə öz münasibətini bildirmək səlahiyyəti var idi.

Bir gün də Heydər Əliyev Vaqif poeziya günlərini keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin rəhbər işçiləri və yaradıcı ziyalıları ilə görüşün keçirilməsi ilə eyni vaxta saldı. Tədbirdən əvvəl biz vilayət partiya komitəsinin Xankəndidəki binasına gəldik. Vilayət partiya komitəsinin rəhbərinin kabinetində üç nəfər idik – Heydər Əliyev, mən və vilayət partiya komitəsinin birinci katibi Boris Gevorkov. Yenincə yerimizdə oturmşuq, Gevorkov Heydər Əliyevə yaxınlaşdı və az qala pıçiltı ilə ona nə isə deməyə başladı. Fikrini sərbəst söyləsin deyə, mən kənara çəkildim. Amma Heydər Əliyev ona uca səslə “yox, yox” deməsi açıq eşidildi. Gevorkov kabinetdən çıxandan sonra mən etikani gözləyərək, heç nə soruşmadım. Heydər Əliyevin şirin bir gülməyi vardı. Elə o şəkildə də gülərək dedi: – Həsən, mən bu Gevorkovu belə sadəlövh bilirdim”. Soruşdum: “Necə bəyəm?” Dedi: –Mənə deyir ki, bəlkə çıxışınızda Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsidir ifadəsini işlətməyəsiz. O məni fikrimdən döndərmək istəyir. Mən də, eşitdin də, nə dedim? Hər ikimiz güldük.

Zal adamla dolu idi. Orada iştirak edən 400 nəfərin xeyli hissəsi özlərinin anti-Azərbaycan və separatçı cəhdlərini həyata keçirmək xatirinə hər cür təxribata hazır idi. Heydər Əliyev öz çıxışında Azərbaycanda siyasi və iqtisadi vəziyyəti təsvir etdi. O, keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində baş vermiş dəyişikliklərin güclü təsir bağışla-

1982-ci ildə SSRİ-nin yaranması-nın 60 illiyi idi. Azərbaycan nümayəndə heyətinin başçısı kimi Moskvaya gəldirdim. Düzdür, Heydər Əliyev artıq Moskvada idi, amma nümayəndə heyətinin rəhbəri haqqında qərarı burada olarkən əvvəlcədən özü vermişdi. Zəng vurub Heydər Əliyevə məlumat verdim ki, nümayəndə heyəti Moskvaya gəlir və sizinlə görüşmək də gündəlikdədir.

Heydər Əliyev dedi:

– **Həsən, mənə məlumat verdilər ki, Lenin adına muzeydə sizinlə görüş təyin ediblər, xəbərini var?**

Dedim: – Bəli, biliram.

Ulu öndər məndən kimlərlə görüşəcəyimiz haqqında məlumatla malik olduğumu soruşdu. Mən isə qocaman bolşeviklərlə, o dövrdə Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qurulmasında xidməti olan veteranlarla görüşəcəyimizi söylədim. Heydər Əliyev dedi ki, o bolşeviklərin hamısı ermənilərdir. Xəbərini olsun ki, görüşdə Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi məsələsini qaldıracaqlar. Buna hazır olun. Təbii ki, biz həmin görüşə getdik. Həqiqətən də ermənilər bu məsələni qaldırdılar. Biz də Heydər Əliyevin xəbərdarlığı sayəsində buna hazırlaşmışdıq və kifayət qədər arqumentlərlə cavablarını verdik. Yeni fakt faktdır ki, onlar dayanmırdılar.

Bir qədər də keçmişə qayıdıb daha bir gerçək faktı diqqətinizə çatdırım. Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndə Bakı əhalisinin milli tərkibində azərbaycanlılar azlıq təşkil edirdilər; 35, 40, ən yaxşı halda 45 faizi keçmirdi. Yeni, Bakı 1970-ci ildə hələ də qeyri-azərbaycanlılar şəhəri idi. Heydər Əliyev bütün imkanlardan istifadə edirdi ki, Bakıda çoxlu fabrik və zavodlar açılsın. Bu, təkcə Azərbaycanın modernləşməsi və sənayeləşməsi məramı ilə yürüdüən siyasət deyildi. Çünki həmin sənaye müəssisələrində işləmək üçün Azərbaycanın rayon və kəndlərindən xeyli insan Bakıya gələcəkdi və paytaxtda azərbaycanlıların sayı qeyri-millətlərin sayını üstələyəcəkdi. Bütün bunlara baxmayaraq, hələ yalnız 1979-cu ildə Bakıda azərbaycanlı əhalinin sayını 51 faizə qaldırmaq mümkün oldu. Bu da, şübhəsiz, Heydər Əliyevin çox uzaqgörən və böyük siyasətinin nəticəsində mümkün olmuşdu. Bu fakt əhalinin siyahıyaalınmasından sonra statistik göstərici kimi sənədlərdə əksini tapdı. Amma o zamanın siyasi şəraiti belə idi ki, bunu açıq bəyan edə bilməzdik.

Daha bir neçə fakt: Bakı Şəhər Partiya Komitəsinin katiblərindən biri, necə deyirlər, elə Leninin dövründən erməni idi. Heydər Əliyev yerdəyişmə etdi və ermənini raykom katibi seçdi, Bakı Şəhər Partiya Komitəsinə katib isə azərbaycanlı seçildi. Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin neft sənayesi şöbəsinin müdiri 1920-ci illərdən başlayaraq, ənənəvi olaraq erməni olurdu. Niyə? Çünki neft Azərbaycan sənayesinin özəyi və cəvəri

idi. Heydər Əliyev bu vəzifəyə də azərbaycanlı təyin etdi.

– **Əsl vətənpərvərlik, vətənsəvarlik və milli təəssübkeşlik yanğısı ilə sürən respublikadakı hakimiyyət idarəçiliyindən sonra Heydər Əliyev Moskvaya – SSRİ kimi nəhəng bir dövlətə rəhbər vəzifəyə dəvət olunur. Bu dəvət sadəcə Heydər Əliyev idarəçilik istedadına ehtiyacdən irəli gəlirdi, yoxsa burada bir pərdəarxası məqamlar da vardı?**

– Mən Heydər Əliyevlə birbaşa təmasda işlədiyim dövrdə olan müşahidələrimə əsaslanıb deyə bilərəm ki, onun Moskvaya irəli çəkilməsinin səbəbi aydın olsun. Uzun illər Sov. İKP MK-nın Siyasi Bürosunda Cənubi Qafqaz adından Gürcüstan Respublikasının rəhbəri təmsil olunurdu. 1976-cı ildə bu vəziyyət dəyişdi və Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərliyinin yeddinci ilində Cənubi Qafqazdan Siyasi Bürodə təmsil olunan yeganə rəhbər oldu. Bunun ardınca 1979-cu ildə Heydər Əliyev Sosialist Əməyi Qəhrmanı fəxri adı ilə təltif olundu. İlk dəfə idi ki, yubiley yaşı ilə əlaqədar deyil, respublikaya rəhbərliyinin 10 illiyi münasibətilə Siyasi Büro üzvünü təltif edirdilər. 1981-ci ildə – mən ideologiya üzrə Mərkəzi Komitənin katibi olarkən, Rusiyanın Yazıçılar İttifaqının orqanı olan “Literaturnaya gazeta” nəşrinin redaktoru Çakovski mənə zəng etdi və bildirdi ki, Heydər Əliyevdən müsahibə almaq istəyirlər. Biz razılıq verdik. Moskvadan jurnalistlər gəldilər, Azərbaycanın şəhər və rayonlarının gəzdilər və sonra müsahibəni hazırlayıb qəzetdə dərc etdilər. Müsahibə bütün SSRİ ərazisində sanki bir partlayış yaradı. Müxtəlif respublikalardan və Rusiya vilayətlərindən qəzetin redaksiyasına yüzlərlə məktublar gəlirdi ki, ya Heydər Əliyev, ya da ona bənzər insanı bizə rəhbər göndərin. Nəhayət 1982-ci ildə Heydər Əliyev Siyasi Büroya üzv seçildi və SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini təyin edildi.

Heydər Əliyev Nəriman Nərimanovdan sonra ilk müsəlman və ilk türk əsilli dövlət xadimi idi ki, SSRİ-də ən yüksək vəzifələrdən birini tuturdu. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Nəriman Nərimanovdan fərqli olaraq, Heydər Əliyev həm Siyasi Büronun üzvi idi, həm də SSRİ hökuməti sədrinin birinci müavini kimi çox geniş səlahiyyətlərə sahib idi. Yeni Heydər Əliyev Sovet hökumətində real ikinci şəxs idi. Ölkənin çox böyük nazirlikləri və komitələri birbaşa ona tabe idilər. Bütün bunlardan aydın olur ki, Heydər Əliyevin irəli çəkilməsi, Moskva tərəfindən onun yüksək dəyərləndirilən misilsiz fəaliyyətindən irəli gəlirdi. Qəti əminliklə deyirəm və oxucularınızın da heç bir şübhəsi olmasın ki, Heydər Əliyev şəxsi keyfiyyətlərinə görə bu vəzifəyə irəli çəkilməmişdi. Həmin ərəfədə artıq sosial-iqtisadi böhranın əlamətlərinin özünü göstərməyə başladığı SSRİ-də ittifaqın bir-cox rəhbər şəxsləri düşündürülər ki,

Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi və iqtisadi sahədə gördüyü işləri Sovet İttifaqı miqyasında davam etdirsin. Qısa desəm – SSRİ kimi nəhəng ölkənin Heydər Əliyev fenomeninə ehtiyacı var idi. Kremlin o zamankı sakinləri – ali rəhbərlikdə olanlar onun idarəçilikdə gələcəyə hesablanan uzaqgörən fəaliyyət potensialından uzaq idilər. Çünki Heydər Əliyevin dövlət idarəçiliyindəki geniş miqyaslı istedadı onların əksəriyyətində yox idi.

– **Yeri gəlmişkən, artıq Kremldə, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini postunda olan Heydər Əliyev Azərbaycanca nə qədər yaxın və nə qədər uzaq idi?**

– Çox yaxın idi. Əvvəla onu deyim ki, Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik edəndə hər il məzuniyyətini, adətən, Soçi, Kislovodsk, Yessentuki və İttifaqın digər sanatoriyalarında keçirirdi. Moskvada işləyəndə isə məzuniyyətinin bir hissəsini mütləq Azərbaycanda keçirirdi. Azərbaycana son dərcə bağlı bir insan idi...

1983-cü ildə Kamran Bağirovla danışıb razılaşdıq ki, Bakıda Beynəlxalq Xalça Simpoziumu keçirək. Bunun uzun tarixi var, amma mən qısa danışacağam. Heydər Əliyevə zəng vurub soruşdum ki, nə vaxt məzuniyyətə çıxacaqsınız? Dedi: “Sənə nə üçün lazımdır, söylə, mən deyim?” Dedim: “Heydər Əliyeviç, biz Bakıda Beynəlxalq Xalça Simpoziumu keçirmək istəyirik. Xaricdən və sovet respublikalarından çoxlu alimlər, qonaqlar dəvət etmişik. Azərbaycan xalçaçılığı ilə bağlı çoxsaylı tədbirlər olacaq. İstəyirəm, sizin Bakıda olan vaxtınıza salağ, siz də iştirak edəsiniz”. Dedi: “Sən mənə konkret tarix de”. Tarixi dedim. Həmin tarixdə də Heydər Əliyev Bakıya gəldi və tədbiri onun iştirakı ilə keçirdik.

Əlaqələrimiz kəsilməmişdi. Hər dəfə Moskvaya gedəndə görüşürdük, bayramlarda zəngləşirdik. Bəzən hər hansı konkret hadisə ilə bağlı ona zəng edirdim. Moskva ilə bağlı problemlərdə bizə çox böyük dəstək verirdi, ölkənin müxtəlif sahələr üzrə rəhbərləri ilə görüşlərimə kömək edirdi.

Dediym kimi, Heydər Əliyev Moskvaya gedəndən sonra məni ideoloji sahədən uzaqlaşdırdılar. Adı da o oldu ki, mən fəaliyyətimdə milli maraqları beynəlmilləç maraqlardan üstün tutaram. Aldığım ilk təhsilə əsasən tikinti və nəqliyyat sahəsi üzrə katib təyin etdilər. Heydər Əliyev yeni vəzifəmdə İttifaq miqyasında tikinti sahəsində olan yüksək vəzifəli şəxslərlə tanış olmağıma şərait yaradırdı. Hətta onun göstərişi ilə məni Baykal–Amur Magistralının tikintisi ilə tanış olmaq üçün Sibirə on günlük ezamiyyətə göndərdilər. Orda bütün vilayət partiya komitələrinin katibləri ilə görüşdüm, yaxından tanış oldum. Onu da xüsusi qeyd etməliyəm ki, kiminlə görüşürdümse, hər biri Heydər Əliyev haqqında, onun işgüzarlığı və səmimiyyəti haqda xoş sözlər deyirdi.

Heydər Əliyev Moskvada çalışdığı illərdə Nazirlər Sovetinin qərarı ilə Abşeronun şimal hissəsinin ümumittifaq kurort-sanatoriya zonasına çevrilməsinə nail olduq. Məhz bu qərarla Azərbaycanda kurort-sanatoriya təsərrüfatının inkişafının əsası qoyuldu.

Daha bir məsələni sizə açıqlayım. İndi bütün dünya, xüsusilə Çin, Rusiya, Türkiyə və əlbəttə, elə Azərbaycan Zəngəzur nəqliyyat dəhlizindən, onun Asiya ilə Avropa arasında mühüm nəqliyyat marşrutu olmasından danışıq. Heydər Əliyev Moskvada olanda bəlkə də elə bunu nəzərə alaraq Zəngəzur avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı qərar verdi. Əsas məqsədlərdən biri isə Naxçıvana avtomobil yolunun çəkilməsi idi. Biz o yolun inşasına başladığ. Mən də MK-nın tikinti üzrə katibi kimi bu tikintiyə rəhbərlik edirdim. Hətta bir neçə dəfə Ermənistan ərazisinə ezam olunmuşdum. Ancaq Heydər Əliyev Siyasi Bürodan və SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsindən ədalətsizliklə uzaqlaşdırıldıqdan sonra Zəngəzur yolunun tikintisi dayandırıldı.

– **Vaxtı ilə Heydər Əliyevə xoş gəlmək üçün dəridən-qabıqdan çıxan Qorbaçovun birdən-birə ona münasibəti niyə dəyişdi?**

– Qorbaçovla Heydər Əliyevin münasibətlərini bir neçə məqamda müşahidə etmişəm. İlk dəfə 1981-ci ildə Moskvada Nizaminin yubileyi keçirilərkən Qorbaçovun Heydər Əliyevlə ünsiyyətinin şahidi oldum. İttifaqlar Evinin Sütunlu salonunda Nizaminin 840 illiyi təntənə ilə qeyd ediləcəkdə. İdeoloji katib olduğum üçün tədbiri mən koordinasiya edirdim. Heydər Əliyev tədbirin başlamasına bir qədər vaxt qalmış mənə dedi: “Həsən, Siyasi Büronun iclası gedir, mən də Siyasi Büro üzvlərini tədbirə dəvət etmişəm. Hələ tədbiri başlamayın. Qapıda duranlara tapşır, gözdə-qulaqda olsunlar, onlardan gələn olsa, mənə xəbər ver”.

Mən onun tapşırığını yerinə yetirməyə başlayarkən gördüm Qorbaçov gəlir. Qorbaçov da o zaman Siyasi Büronun ən gənc üzvü idi və Mərkəzi Komitənin kənd təsərrüfatı üzrə katibi idi. Ondan başqa gələn olmadı. Yeni Siyasi Bürodan yeganə gələn kənd təsərrüfatı üzrə katib idi. Yəqin, nə demək istədiyimi başa düşürsünüz. Dedi: “Heydər Əliyeviç, siz dəvət edəsiniz, mən də özümə borc bildim, Siyasi Büronun iclasının tamamlanmasını gözləmədən icazə aldım və yarımçıq qoyub gəldim. Orda söylədim ki, Heydər Əliyeviç məni dəvət edib, mütləq gərək onun tədbirinə gədim”.

Qorbaçov belə Qorbaçov idi. Yeni, hakimiyyət olimpinin zirvəsinə qalxandan sonra aydın oldu ki, riyakar, ikiüzüli və dövlət xadimi kimi içi boş bir adamdır. Baş katib olmamışdan onun bir çox çıxışlarına qulaq asmışdım. Ümumittifaq tədbirlərində bir gün Heydər Əliyev. Və yaxud əksinə olurdu. Hamı Heydər Əliyevin danışıq tərzini, natiqliyini, mövzuya nüfuz etməsini, necə parlaq şəxsiyyət olmasını aydın gördüdü və ona heyran olurdu. O, insanların daxili dünyasına nüfuz etməyi bacarırdı. Ona görə də onu dəyərləndirirdilər. Əlbəttə, çıxışlar kütlə qarşısında deyil, intellektual auditoriya qarşısında olurdu və bu, Heydər Əliyevin Qorbaçovdan nə qədər yüksəkə dayandığını bariz şəkildə göstərirdi.

Qorbaçovun riyakarlığı, ikiüzürlüüyü ilk addımlarından bəlli idi. O, Heydər Əliyevi, sözsüz ki, iki səbəbdən hakimiyyətdən uzaqlaşdırdı. Biri ermənilərin təkidli ilə, çünki bu böyük azərbaycanlı onların xəbis niyyətlərinə mane olurdu. Baxın, Qorbaçovun siyasi problemlər üzrə köməkçisi erməni idi – Şahnazarov, iqtisadiyyat üzrə müşaviri erməni idi – Aqanbekyan, xarici siyasət üzrə məsləhətçisi Bakı ermənisi idi – Burdens. İkinci səbəb, Heydər Əliyevin fəvqaladə dövlətçilik bacarığını qısqandığına görə. Qorbaçov Heydər Əliyevin yanında özünü rahat hiss etmirdi. Heydər Əliyevin dövlət xadimi kimi miqyası onu çox narahat edirdi. Onu da qeyd etməliyəm ki, Qorbaçovun ölkə başçısı seçilmək ərəfəsində dünyanın bir çox ölkələrində məhz Heydər Əliyevin dövlət başçısı vəzifəsinə layiq olduğu haqda məqalələr dərc edilirdi. Mən şəxsən o zaman Belçikada ezamiyyətdə olarkən televiziya kanalında bu haqda xüsusi verilişin şahidi olmuşam. Maraqlıdır ki, Avropa televiziya kanalı, bunları deməklə yanaşı, vurğuladı ki, Heydər Əliyev müsəlman və türk əsilli olduğuna görə ona SSRİ-yə rəhbər olmağa imkan verməzlər...

**Söhbəti qəlmə aldı:
İlqar RÜSTƏMOV,
“Xalq qəzeti”**

İslam bankçılığının Azərbaycanda perspektivləri

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin elan etdiyi tender əsasında “İqtisadi resursların öyrənilməsi” İctimai Birliyi “Azərbaycanda alternativ maliyyə və İslam bankçılığı üzrə ehtiyacların qiymətləndirilməsi” layihəsi çərçivəsində sorğu keçirib. Sorğunun nəticəsinə görə, respublikamızda İslam bankçılığının tətbiqi üçün, ilk növbədə, qanunvericilikdə müəyyən dəyişikliklərin edilməsinə ehtiyac olması qənaətinə gəlinib.

Adıçəkilən sorğu ilə bağlı hazırlanan sənəddə deyilir ki, “Banklar haqqında” Qanuna “İslam banklarının fəaliyyətlərinin tənzimlənməsi” adlı yeni bölmə əlavə olunmalıdır. Bu dəyişiklik fəaliyyətdə olan banklara İslam bankçılığı məhsulları təqdim etməyə imkan verəcək.

Bundan başqa, sənədə əsasən, dəyişikliklər özündə İslam banklarına dair tələbləri, İslam maliyyələşdirilməsi üzrə

malaşması, payda iştirak və əldə olunan dividendlər üzrə gəlirlərin vergiyə cəlbə istiqamətində islahatların aparılması kimi təşəbbüslər irəli sürülüb.

Hesabatda İslam bankçılığı sahəsində peşəkar kadrların hazırlanması istiqamətində də bir sıra təkliflər var. Həmin təkliflərə Azərbaycan maliyyə və bank işi ixtisasları üzrə kadr hazırlığını həyata keçirən ali məktəblərin bakalavr,

fəaliyyət göstərəcək Şuranın (Şəriət Şurasının) formalaşması prinsiplərini, hüquq və öhdəlikləri, İslam banklarının fəaliyyət çərçivəsini, məhsul və xidmətlərin çeşidini, xüsusiyyətlərini, ənənəvi bankın İslam bankına çevrilməsi mexanizmlərini ehtiva etməlidir.

Yeri gəlmişkən, sorğu iştirakçıları tərəfindən İslam bankçılığının ilk mərhələsində əhəlinin əmanətlərini bu maliyyə institutlarına cəlb etmək üçün dividend gəlirlərinin 5 il müddətinə vergidən azad edilməsi, İslam banklarının sərbəst fəaliyyəti üçün birgə müəssisələrin yaradılması, birgə fəaliyyət üzrə öhdəliklərin for-

habelə magistr pillələrində İslam bankçılığı üzrə dərsləri seçmə, yaxud məcburi fənn kimi kurikulumla salmaq, bu növ bankçılıq üzrə beynəlxalq sertifikat proqramlarının alınması məqsədilə kadrların əlçatanlığını asanlaşdırmaq, habelə yerli icimai birliklər, sahibkar assosiasiyaları vasitəsilə İslam bankçılığı üzrə təlimlər təşkil etmək daxildir.

Ekspertlər tərəfindən ölkədə İslam sənayesinin, ümumiyyətlə, İslam ekosisteminin yaradılmasının mümkünlüyü də bildirilir. Eyni zamanda, burada söhbətin maliyyələşmə mənbələrinin İslam maliyyə alətlərindən ibarət olmasından

Ekspert rəyi

İlqar MEHDİ,
maliyyəçi-ekspert

Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İslam İnkişaf Bankı arasında bağlanmış 2017-ci il 18 yanvar tarixli “Azərbaycan Respublikasında İslam Maliyyələşdirilməsi üzrə hüquqi bazanın işlənilib hazırlanmasına dair texniki dəstək haqqında Qrant Sazişi” üzrə benefisiar qurum qismində KOBİA müəyyənəşdirilib. Ötən dövrdə “Azərbaycanda İslam bankçılığı üçün hüquqi çərçivənin inkişaf etdirilməsi” layihəsinin həyata keçirilməsinə dair konsorsium yaradılıb, ekspertlər tərəfindən aidiyyəti dövlət qurumlarında müzakirələr aparılıb. Eyni zamanda, Azərbaycanda İslam maliyyəsi ekosisteminin yaradılması üzrə Yol Xəritəsi və “İslam bankçılığı üçün təklif edilən qanunvericilik dəyişiklikləri” haqqında hesabat hazırlanaraq aidiyyəti üzrə müvafiq dövlət qurumlarına təqdim edilib.

Bütün bunlarla yanaşı, sahibkarlarla investorlar arasında birbaşa təmas yaratmaq məqsədilə həmin agentlik tərəfindən KOB investisiya portalı (invest.smb.gov.az) yaradılıb və istifadəyə verilib. Artıq bu portalda 26 layihə təklifi, 6 hazır biznes satışı elanı və 1 frəncayızın təklifi yerləşdirilib.

Azərbaycanda ənənəvi bankların hər biri, eyni zamanda, İslam bankçılığı ilə məşğul ola bilər. Çünki onlar bir-birinə rəqib müstəvidə yerləşir.

Dünyada İslam bankçılığı ilə məşğul olan banklar var, amma sayları azdır. Məsələn, Türkiyənin təcürbəsinə görə deyirik ki, hansısa bank ayrıca

gedə biləcəyi vurğulanır. Bununla yanaşı, respublikada İslam istiqrazları, lizinqi və mikromaliyyəşmə alətlərinin tətbiqinin mühüm önəm daşıyacağı qeyd olunur. Bütün bu təşəbbüslərin gerçəkləşməsi

üçün isə dünyanın 102 ölkəsində istifadə olunan İslam maliyyə alətlərini tətbiq etmək zərurəti diqqətə çatdırılır.

İslam bankçılığında xüsusi dəyərəndirilən ən mühüm məsələ faizsiz

kreditlərin verilməsidir. Başqa sözlə, bu sistemdə faiz anlayışı yoxdur, əvəzində “mənfəət marjası” (profite rate) adlı yanaşma var. Bax, elə buna görə də İslam bankçılığının nüfuz göstəricisi də onun faizsiz, yaxud halal olması, eyni zamanda, ucuz və sərfəli şərtlərlə bağlıdır. Buna misal kimi Şimali Afrika və Kərfəz ölkələri göstərilir. Şübhəsiz ki, belə bir mühit sahibkarlar üçün mühüm önəm daşıyır. Ona görə də yuxarıda vurğulandığı kimi, Azərbaycanda İslam maliyyələşməsinin tətbiqi üçün mövcud qanunvericilikdə müəyyən düzəlişlər zəruri sayılır.

Xatırladaq ki, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi sözügedən məsələ ilə əlaqədar yerli və xarici konsaltinq şirkətləri ilə birgə zəruri dəyişiklikləri ifadə edən təkliflər hazırlayaraq Azərbaycan Mərkəzi Bankına təqdim edib. Həmin təkliflərin respublikada İslam maliyyələşməsinin tətbiqi zamanı reallaşdırılması nəzərdə tutulub.

Burada diqqəti bir məsələyə də yönəltmək istərdik. Bu, İslam bankçılığında kreditlərin faizsiz verilməsi ilə bağlı məqamla əlaqədardır. Belə ki, bir çoxu mövcud sistemin faiz amili olmadan qurulmasının ənənəvi bankçılığa mənfi təsir göstərəcəyi qənaətinə gəlir. Əslində isə mövcud təcürbə bunun əksini göstərir. Ekspertlər bu fikrin təsdiqi olaraq bildirirlər ki, İslam maliyyələşməsi zamanı əldə edilən gəlir heç də ənənəvi bank faizlərindən az deyil. Bu zaman Bavariyada yaradılan İslam bankçılığının fəaliyyəti misal çəkilir. Orada sözügedən bankçılığın ümumi sektorun 16 faizini, Türkiyədə isə 7 faizini təşkil etdiyi bildirilir. Bu, İslam bankçılığının Azərbaycanda tamamilə həmin sistemə keçəcəyini deməyə əsas vermir. Burada söhbət, sadəcə olaraq, respublikanın bank sektorunda alətlərin artacağından gedir. Bu, müəssisə proqnozlarında da xatırladılır: respublikamızda İslam bankçılığının tətbiqi ilə mövcud bazanın təxmin 4-5 faiz genişlənməsi gözlənilir.

Vaqif BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”

“Ümid–Babək” qazı daxili tələbata yönəldiləcək

Zəngin qaz ehtiyatları hesabına daxili bazanın “mavi yanacaq”la tələbatını tam ödəyən Azərbaycan bir sıra Avropa ölkələrinin enerji təhlükəsizliyinin təminatına da mühüm töhfələr verir. Xəzər dənizinin qaz resursları isə indən belə daha 100 ilə kifayət edəcək. Hazırda ölkəmizin təsdiq edilmiş qaz ehtiyatları 2,6 trilyon kubmetr həcmində dəyərləndirilir. Mütəxəssislər isə hesab edirlər ki, Azərbaycanın təbii qaz potensialı daha yüksəkdir. Elə Xəzərin Azərbaycan sektorundakı perspektivli strukturlar da belə qənaətə gəlməyə əsas verir. Bunu, təqribən, 10 il əvvəl istismarına başlanılmış “Ümid” yatağı da təsdiq edir.

“Ümid” perspektivli struktur kimi 1953-cü ildə Azərbaycan geoloqları tərəfindən aparılan kəşfiyyat işləri zamanı müəyyən edilib. Yataq Bakı şəhərindən 75 kilometr cənubda, Xəzər dənizi akvatoriyasında yerləşir. 1972-ci ildə bu strukturdan bir qədər təkmilləşdirilmiş geofiziki işlər aparılıb. 1977–1992-ci illər ərzində isə burada 9 kəşfiyyat quyusu qazılısa da, həmin dövrün texnologiyası ilə dərinə yerləşən qatların açılmasının çətinliyi səbəbindən məhsuldar layları üzə çıxarmaq mümkün olmayıb. Bu uğursuzluq mütəxəssisləri “Ümid” perspektiv strukturdan zəngin qaz ehtiyatlarının mövcudluğu ilə bağlı əvvəlki iddialardan döndərə bilməyib.

Nəhayət, 2009-cu ilin iyun ayında “Ümid” dəniz strukturlarında lazımi əməliyyatların aparılması üçün SOCAR “Ümid” MMC yaradılıb. Burada 80 faiz pay iştirakı SOCAR-a, 20 faiz isə “Nobel Oil Exploration & Production” şirkətinə məxsus olub.

Ötən əsrin 70-80-ci illərində alınmış nəticələr əsasında “Ümid” strukturunun tam potensialını qiymətləndirmək mümkün olmadığından burada yeni axtarış-kəşfiyyat quyusunun qazılması qərara alınıb. Bu məqsədlə 2009-cu ilin iyun ayında dəniz 58 metr dərinliyində quraşdırılmış “Ümid-1” stasionar dəniz özüllü istifadəyə verilib. Həmin ilin avqust ayında SOCAR-ın “Sahil” Qazma İşləri İdarəsi tərəfindən “Ümid” yatağında yeni kəşfiyyat quyusunun qazılmasına başlanılıb. 2010-cu il noyabr ayında “Ümid” dəniz strukturlarında davam edən kəşfiyyat qazması nəticəsində 6500 metrədən artıq bir dərinlikdə zəngin qaz ehtiyatları aşkar edilib. Bu, “Şahdəniz” yatağının açılmasından sonra Xəzərdə kəşf edilən ikinci zəngin qaz yatağı idi. Azərbaycanın neft sənayesi üçün son dərəcə əlamətdar sayılan bu hadisəni yüksək dəyərləndirən Prezident İlham Əliyev deyib: “Ümid” ümidimizi doğrultdu... Mən çox şadam ki, “Ümid” yatağı müstəqillik dövründə açıldı. Əgər 1950-ci, yaxud da 1970-ci illərdə açılsaydı, bəlkə də orada artıq qaz çoxdan çıxarılmışdı. Bu da tarixi ədalətdir. Bu yataqların toxunulmaz qalması bizə Allahdan verilən böyük hədiyyədir. Bu gün bu yataqlar müstəqil Azərbaycana xidmət göstərir və onilliklər bundan sonra da ölkəmizi gücləndirəcəkdir”.

“Ümid” SOCAR-ın müstəqillik illərində öz gücü ilə kəşf etdiyi ilk qaz yatağı kimi tarixə düşüb. Dənizdə quraşdırılmış stasionar özüllün tikintisindən tutmuş,

qazma işlərinə kimi bütün əməliyyatlar məhz Azərbaycan neftçilərinin gərgin əməyi hesabına həyata keçirilib. Texniki səbəblərdən 8 sayılı axtarış quyusunda sınaq işlərinin aparılması mümkün olmadığından yeni, 10 sayılı quyu qazılıb və 2012-ci ildə həmin quyu yatağın qaz doymululuğunu tam təsdiq edib. Belə ki, ilkin hesablamalara görə, yatağın ehtiyatları 200 milyard kubmetr qaz və 40 milyon ton kondensat həcmində qiymətləndirilir.

Hazırda yataqda istismarda olan 4 quyudan sutkada orta hesabla 3,1 milyon kubmetr qaz və 470 ton kondensat hasil edilir. “Ümid” yatağında ilk hasilata başlanıldığı 2012-ci ildən indiyədək təqribən 6,7 milyard kubmetr qaz və 1 milyon tona yaxın kondensat çıxarılıb. Növbəti mərhələlərdə “Ümid-1” platformasından daha 2 quyunun qazılaraq istismara verilməsi nəzərdə tutulub.

Bir neçə il bundan əvvəl isə “Ümid” yatağının tammiqyaslı işlənməsinə start verilib. Belə ki, 2017-ci il yanvarın 12-də “Ümid” yatağının və “Babək” perspektiv strukturunun daxil olduğu dəniz blokunun kəşfiyyatı və işlənməsi haqqında yeni saziş imzalanıb. Sazişə əsasən, “Ümid Babək Operating Company” əməliyyat şirkəti yaradılıb və öhdəliklər adıçəkilən qurumun Azərbaycan filialına verilib. Hazırda Azərbaycan Respublikasının neft-qaz sənayesində əhəmiyyətli yeri olan “Ümid-Babək” yataqlar blokunun tammiqyaslı işlənmə mərhələsi çərçivəsində “Ümid-1 stasionar dəniz özüllündən (SDÖ) hasilatın sürətləndirilməsi” layihəsi üzrə işlər davam etdirilir.

Xatırladaq ki, “Ümid-1 SDÖ-dən hasilatın sürətləndirilməsi” layihəsi uzunluğu 54 kilometr olan 20 düymlik sualtı neql xəttinin və onun quyuda olan təqribən 3,7 kilometr hissəsinin çəkilməsi, Daşgöl-2 terminalından qaz neql xəttinin tikintisi və Səngəçal baş qurğularında SOCAR-ın qaz neql sistemini birləşmə məntəqəsi üzrə işləri əhatə edir. Beynəlxalq təcürbə əsas götürülərək innovativ texnologiyalar və müasir avadanlıqların tətbiqi ilə həyata keçirilən layihənin əsas hədəfi “Ümid-1” platformasından geniş neql sistemini yaratmaq və yeni quyular hesabına hasilatı artırmaqdır. Layihə reallaşdırıldıqdan sonra “Ümid”də gündəlik qaz hasilatı 8,1 milyon kubmetrə, kondensat hasilatı isə 1200 tona çatdırılacaq.

Mirbağır YAQUBZADƏ,
“Xalq qəzeti”

Ekspert rəyi

İlham ŞABAN,
Neft Araşdırmaları
Mərkəzinin rəhbəri

“Ümid” Azərbaycanın milli şirkəti SOCAR və yerli neftçilər tərəfindən müstəqillik dövründə açılan ilk və yeganə qaz yatağıdır. Hazırda bu yataq daxili bazanın “mavi yanacaq”la təminatında müstəsna rol oynayır. Qeyd edirəm ki, öz zənginliyi ilə seçilən “Ümid” yatağından əvvəllər ildə cəmi 500-600 milyon kubmetr qaz hasil edirdi. Üç il öncə burada hasilatın həcmi kəskin artaraq illik 1 milyard kubmetr təşkil edib. Ötən il isə yatağın istismarı dövründə ilk dəfə olaraq bu rəqəm 1,5 milyard kubmetr səviyyəsinə çatıb.

Bir neçə il əvvəl “Ümid” yatağının ikinci, tammiqyaslı işlənmə mərhələsinə başlanılıb. Xatırladım ki, bu mərhələ yatağın perspektivlərini tam müəyyənləşdirmək baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. “Ümid”in sonrakı işlənmə mərhələsi çərçivəsində dənizdə daha bir platformanın quraşdırılması, yeni quyuların qazılması nəzərdə tutulur. Bu da “Ümid” yatağı üçün yeni dövrün başlanğıcı deməkdir. Bütövlükdə isə yatağın tammiqyaslı işlənməsi illik qaz hasilatının 2,5 milyard kubmetr səviyyəsinə çatdırılmasına imkan verəcək. Sonrakı illərdə isə bu həcm 3 milyard kubmetr səviyyəsinədək artırılması nəzərdə tutulur. Bu da daxili bazanın “mavi yanacaq”la təminatını artırmağa, Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyinə tam təmin edilməsi imkan yaradacaq.

Məlum olduğu kimi, “Ümid” yatağı ilə eyni geoloji quruluşda, təqri-

bən 20 kilometr şərq istiqamətində “Babək” strukturu yerləşir. Bu perspektivli struktur özünün konturlarına görə “Ümid” yatağını iki dəfə üstələyir. Bu baxımdan da geoloqlar hesab edirlər ki, “Babək” strukturundakı ehtiyatlar “Ümid” yatağının təsdiq edilmiş 200 milyard kubmetrlik ehtiyadın iki dəfə çox olmalıdır.

2023-2024-cü illərdə “Babək” strukturunda ilk kəşfiyyat quyusunun qazılması planlaşdırılır. Əgər geoloqların ehtimalları öz təsdiqini tapsa, onda Azərbaycan daha bir zəngin qaz yatağına malik olacaq. Bu, həm də yerli bazanın təbii qaza olan tələbatının ödənilməsinə əlavə imkanlar yaradacaq. Ən əsası isə, “Şahdəniz” yatağından daxili bazanın ehtiyacı üçün qaz alınması dayandırıla bilər. Bununla da, “Şahdəniz”dən çıxarılan bütün qaz həcmi xarici bazara yönəldiləcək. Bu isə Azərbaycan üçün kifayət qədər əlavə valyuta axını deməkdir.

Eyni zamanda, uzun müddətli dövr üçün “Ümid-Babək” yataqlar blokundan çıxarılaçaq qaz hesabına Azərbaycanın daxili bazasının “mavi yanacaq”la təminatını sabit şəkildə həyata keçirmək mümkün olacaq. Ona görə də “Ümid-Babək” yataqlar blokunun Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyi üçün, xüsusən də daxil bazar üçün müstəsna əhəmiyyət var.

“Xalq qəzeti”

Azərbaycan Səfəvilər imperiyası dağıldıqdan və Nadir şah Əfşarın qısamüddətli hakimiyyətindən sonra Çuxursəd bəylərbeyliyi ərazisində İrəvan və Naxçıvan xanlıqları meydana gəlmişdir. Şimali Azərbaycanın digər xanlıqlarında olduğu kimi, İrəvan və Naxçıvan xanlıqları da inzibati-ərazi quruluşuna görə mahallara, mahallar isə kendlərə bölünmüşdür.

İrəvan xanlığının yerləşdiyi coğrafiya haqqında rusdilli müəllif N.Dubrovin yazır ki, bu ərazi şimaldan Pəmbək, Şəmsəddil, Qazax sultanlıqları və Gəncə xanlığı, şərqdən Qarabağ və Naxçıvan xanlıqları, cənub və qərbdən isə İran və Osmanlı əraziləri ilə həmsərhəd idi. Rus ordusunun polkovniki S.Burnaşevin 1793-cü ildə Kurskda nəşr olunmuş "İranda Azərbaycan vilayətlərinin təsviri və onların siyasi vəziyyəti" adlı əsərində Azərbaycan xanlıqlarının siyasi-coğrafi sərhədlərinin fasiləsiz müharibələr nəticəsində daim dəyişdiyi qeyd olunmuşdu.

Şimali Azərbaycan çar Rusiyası tərəfindən işğal olunduqdan sonra Rusiyanın maliyyə naziri qraf Y.Kankrinin Qafqaza göndərdiyi məmurlar tərəfindən tərtib olunmuş 4 cilddən ibarət olan "Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı əyalətlərinin statistika, etnoqrafiya, topoqrafiya və maliyyə baxımından təsviri" adlı XIX əsrə aid mənbənin məlumatlarından aydın olur ki, İrəvan xanlığı məhsuldar Ağrı vadisini öz hüddullarına almaqla şimaldan Şorəyal, Pəmbək, Şəmsəddil, Qazax sultanlıqları,

sinə qədər uzanırdı. Xanlıq şimal-şərqdən Dərələyəz dağları, cənub-şərqdən İlanıdağ, şimal-qərbdən isə Böyük və Kiçik Ağrı dağları ilə əhatə olunmuşdu. Naxçıvan xanlığı İrəvan, Qarabağ, Xoy və Maku xanlıqları ilə əhatə olunmuşdu. S.Zelinski

İrəvan və Naxçıvan xanlıqları necə "Erməni vilayəti"nə çevrildi?

şimal-şərqdən Gəncə, şərqdən Qarabağ və Naxçıvan xanlıqları, cənubdan Xoy xanlığı, Maku xanlığı və Bəyazid paşalığı, qərbdən Kağızman və Qars paşalığı ilə həmsərhəd idi. İrəvan xanlığının ərazisi ümumilikdə 11min kvadratverste bərabər idi.

İ.Şopen isə yazır ki, İrəvan xanlığı qərbdə Arpaçaydan, Qızılkilsə kəndinin yanından şimaldan cənuba doğru uzanır, sonra bir qədər şərqə tərəf dönməklə Arpaçayın aşağı axarı üzərindəki Hacı Bayramlı kəndinə doğru gedir, buradan çayı keçib qərbə doğru uzanır və Qəbir-dağ silsiləsinə çatır. Burada sərhəd Arazı keçir və həmin dağ silsiləsi ilə şimal-qərbə tərəf – Koroğlu dağına qədər uzanırdı. Sonra əvvəlcə şimal-şərqə, daha sonra isə azacıq şimala dönməklə, su paylanan yüksəkliyə – Kiçik Ağrıya, bundan sonra isə şimal-qərbə – Arazə qədər uzanırdı.

Burada Arazın sərhəddini kəsərək Naxçıvanı Şəhur düzənliyi ilə ayıran dağ silsiləsi ilə uzanır, daha sonra Gözdərdə dağ silsiləsi ilə Zəngəzur dağlarının şimal parçası ilə Göyçə gölünü və onun şərqindəki dağları öz içərisinə alırdı. Bundan sonra isə xanlığın sərhədləri Pəmbək dağlarını və Alagözün şimal yamacını Arpaçayla birləşdirən xətlə Bazarcıq kəndinin üstündən keçərək Qızılkilsə kəndinə qədər gəlib çatırdı.

Qərbi Azərbaycanın böyük bir hissəsi-ni əhatə edən Naxçıvan xanlığı da Zəngəzur kəndindən başlayaraq, Araz çayı vadi-

Naxçıvan xanlığının xarici görünüşünü təsvir edərək yazırdı: "Susuz şoran çöllər, müxtəlif formada olan dağ qayalıqları, dərə-təpəli sahələr, gözəl ollaq yerləri, təsəvvüredilməz düzənliklər, səş-küylü saysız-hesabsız vadilər və dərələrdən axan və yayda tamamilə quruyan dağ suları bu uzaq guşənin xarici aləmini özündə əks etdirir."

Yuxarıdakı məlumatlardan göründüyü kimi, Qərbi Azərbaycan əraziləri tarixi Azərbaycan torpaqları idi. XIX əsrin əvvəllərində Cənubi Qafqazda Rusiya işğalları başlayana kimi bölgənin coğrafi mövqeyi, inzibati-ərazi strukturunda elə bir ciddi dəyişikliklər olmamışdı.

XIX əsrin əvvəllərində Rusiya – Qacarlar müharibələrinin gedişi və nəticəsində Azərbaycanın şimal xanlıqları, o cümlədən İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarının əraziləri çar Rusiyası tərəfindən işğal olundu. Azərbaycanın şimal ərazilərində xanlıq idarəetmə sistemi ləğv olundu, əvvəlki inzibati-ərazi bölgüləri ciddi dəyişikliyə məruz qaldı. Inzibati-ərazi bölgüsü baxımından dəyişikliyə uğrayan bölgələrdən biri də İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarının ərazisi idi.

Əvvəlcə, 1828-ci il martın 21-də İranla müharibənin başa çatması və Rusiya ilə İran arasında sülh bağlanması haqqında manifest verildi. I Pyotrun zamanından Azərbaycan torpaqlarının işğalı üçün onun etnik mənsubiyyətinin ciddi-cəhdlə dəyişdirilməsi burada təsbit edildi. Yeni

işğal olunmuş İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarının torpaqları "qədim Ermənistanın bir hissəsi" elan edildi. Elə həmin gün İrəvan və Naxçıvan xanlıqları əsasında "Erməni vilayəti"nin yaradılması barədə fərman verildi. Vilayət öz növbəsində əyalət (İrəvan və Naxçıvan) və dairəyə (Ordubad), mahallara bölündü. Vilayət rəisi hərbi generala təbə idi, mülki məsələləri icra edirdi. İrəvan əyalətinin sahə idarəçiliyi vilayət məhkəmələri, 4 dairə rəisi və şəhər polisinin səərəncamında idi. Köçəri əhali iki sultan tərəfindən idarə olunurdu.

Qərbi Azərbaycan məsələsi sülh gündəliyində olmalıdır

Bugünlərdə Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin keçirdiyi "Dağları aşarkən: Qərbi Azərbaycana dinc və hüquqi qayıdış" mövzusunda ictimai dinləmədə xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfov bildirib:

– Qərbi azərbaycanlılar könüllü olaraq geri qayıtmalıdır. Eyni zamanda Qərbi azərbaycanlıların təhlükəsizlik məsələsi də gündəmədir. Bu zaman Ermənistan öz üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirməli və məsuliyyət daşımalıdır. Hesab edirəm ki, Qərbi Azərbaycan məsələsini Azərbaycan və Ermənistan arasında bağlanılacaq sülh müqaviləsinin gündəliyinə əlavə etməliyə. Bundan başqa, biz beynəlxalq təş-

kilatlar vasitəsilə Qərbi azərbaycanlıların hüquqlarını tam müdafiə edəcəyik. Ermənistan tərəfi onlara dəymiş ziyanı ödəməli, təhlükəsizliyini təmin etməlidir".

"Xalq qəzeti"

Qaçqınlar öz evlərinə dönməlidirlər

ATƏT Parlament Assambleyasının Vyanada keçirilən qış sessiyasında Qərbi Azərbaycan icmasının pozulmuş hüquqlarının bərpa edilməsi məsələsi qaldırılıb.

Azərbaycan nümayəndələri İnsan Hüquqları Komitəsinin iclasında çıxış edərək, Ermənistanın təcavüzü nəticəsində indiki Ermənistan ərazisindən yüz minlərlə Qərbi Azərbaycanlı icması üzvünün qovulduğunu, onların əsas insan hüquq və azadlıqlarının kobud

şəkildə öz yurdlarına qayıtmaları təmin edilməlidir.

Çıxışlarda, habelə 4 min nəfər itkin düşmüş azərbaycanlı haqqında hələ də heç bir xəbər olmadığı, mina problemi, Azərbaycana məxsus tarixi və mədəni irsin dağıdılması və Ermənis-

şəkildə pozulduğunu, həmin qaçqınların öz torpaqlarına geri dönmə bilmədiklərini xüsusi qeyd ediblər. Bildirilib ki, hələ də Azərbaycanda qaçqın həyatı yaşayan bu insanların dinc və ləyaqətli

tanın törətdiyi digər cinayətlər haqqında məlumatlar ATƏT iştirakçı ölkələrin parlamentarilərinin diqqətinə çatdırılıb.

"Xalq qəzeti"

Göyçədə bir kənd var idi...

Qərbi Azərbaycanın Göyçə mahalında əhalisi əsrlər boyu binə-məskən olduğu doğma elindən min bir vəhşiliklə qovulmuş, varidatı talanmış, axar-baxarı soldurulmuş yurd yerlərimizdən biri də Toxluca kəndidir. Tarixən Göyçənin iri yaşayış məntəqələrindən sayılmış Toxluca kəndi XVIII əsrdə İrəvan əyalətinin Dərəçiçək nahiyyəsinə, rus işğalından sonra İrəvan quberniyasının Novobayazid qəzasına, sovet dövründə isə Ermənistanın Çəmbəkək (Krasnoselo) rayonunun ərazisinə daxil olmuşdur.

Toxluca Göyçə gölünün sahilində, dörd tərəfi dağlarla əhatə olunmuş bir cənnətməkan ərazidə yerləşirdi. Toxluca adı da Azərbaycan dilində dağlıq yer mənasını ifadə edən "dağlıqca" sözünün fonetik forması əsasında əmələ gəlmişdir. Toponimin etimoloji təhlilini apararkən belə qənaəətə gəlik ki, yaşayış məntəqəsinin birinci komponentini təşkil edən tox türk dillərində "dağ" mənasında işləndən "to", "toğ" sözlərinin fonetik formasıdır. Eyni zamanda qədim türk dilində "toğ (tuğ)" sözü "bənd", "sədd", "çəpər" mənalılarında işlənir. Toponimin ikinci komponenti -lu (əsl-i -luq) və -ca şəkilçilərindən ibarətli və Toxluca "dağlıq ərazi" mənalarını ifadə edir.

Kənddə XV–XIX əsrlərə aid orta əsrlər qəbirstanlığı var idi. Tədqiqatçı Nazir Əhmədli Göyçənin kameral təsviri ilə bağlı kitabında göstərir ki, məhalin 1831-ci il kameral təsvirlərində kənddə qarapaq tayfası, 1842-ci il kameral siyahıyaalması isə qarapapaqların boscəli tayfası yaşamışdır. 1831-ci ildə burada 296, 1919-cu ildə 1199 nəfər azərbaycanlı yaşamışdır. Həmin ilin mart ayının ortalarında erməni silahlı bandaları azərbaycanlıları Toxlucaдан vəhşicəsinə qovulmuşlar. Ermənistanda sovet hakimiyyəti qurulandan sonra kəndin keçmiş

sakinləri öz doğma evlərinə dönmə bilmişlər. 1922-ci ildə kənddə 1176, 1987-ci ildə 2 min 985 nəfər azərbaycanlı yaşamışdır.

Toxluca kəndinin yetirmələri Azərbaycan elminin inkişafına öz töhfələrini vermişdir. Akademik Hüseyn Əhmədov, fəlsəfə elmləri doktoru, professor Zakir Məmmədaliyev, pedoqogika üzrə elmlər doktoru, professor Həsən Bayramov, tarix elmləri namizədi Şövqi Əhmədov, coğrafiya elmləri namizədi Akif Əhmədov,

kimya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Vaqif Həsənov, kimya elmləri namizədi İntizar Sərdarov, fizika üzrə fəlsəfə doktoru Nazim Əhmədov, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Əliyənnaqi Məhərrəmov, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Həqiqət Hacıyeva, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Fazil İsmayilov, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Məhəmməd Məmmədov,

pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru Sara Bayramova, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Həbibə Qələndarova, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Rəmin Bayramov, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru Fərid Məmmədov, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Almaz Bədəlova, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru Qüdsi Bayramov, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Vilayət Ramazanov, fizika üzrə fəlsəfə doktoru Rəzim Bayramov, tibb üzrə fəlsəfə dok-

toru Samirə Məmmədaliyeva, eləcə də Azərbaycanın Cənubi Koreyadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Rəmin Həsənov Toxluca kəndinin yetirmələridir.

Vaxtilə türkaçarələrin və ya digər millətlərdən olan hakimlərin ümidinə qalan Toxluca kəndinin sakinləri bu gün toxlucalı hakimlər ordusu fəxr edirlər. Toxluca kənd orta məktəbində tədrisin yüksək səviyyədə aparılması öz səmərəli nəticəsini vermişdir. 1940-cı illərə kimi məktəbin məzunları, əsasən, müəllimlik arzusunda olmuşdular. Bu ənənəni ilk dəfə Məhərrəm Qələndarov qırmışdı. O, Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun bitirərək Toxluca kəndinə dönmüş, yerli xəstəxanada çalışmışdır. 1988-ci ildə ata-baba yurdundan didərgin düşən M.Qələndarov Bakı şəhərində 6 nömrəli xəstəxananın baş həkimi olmuş, Əməkdar həkim fəxri adına layiq görülmüşdür.

Tibb üzrə elmlər doktoru, professor Vaqif Qələndarov, tibb üzrə elmlər doktoru, professor, Əməkdar həkim Yusif Əliyev, tibb üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar həkim Firdovsi İbrahimov, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Rəmin Bayramov, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Samirə Məmmədaliyeva, Seyyər Məmmədova, Tofiq Məmmədov, Mürsəl Haqverdiyev, Vahid İbrahimov, Qurban Ramazanov, Mehriban Qəhrəmanova, Vidadi Əliyev, Kamil Əliyev, Qədir Həsənov, Əbülfət Həsənov, Kamil Bəhmənov, Nurali İsmayilov, Şəhrəbani Məmmədova, Elbəy Dəşdəmirov, Ələkbər Haqverdiyev bir həkim kimi xalqımızın sağlamlığının keşiyində vəzifə borclarını layiqətlə yerinə yetirməkdədirlər.

Ulu Göyçənin bir parçası olan Toxluca kəndinin yetirmələri Azərbaycan torpaqlarının erməni işğalından azad edilməsində canlarını qurban verərək şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişlər. Toxlucalılardan Əliyev Kamil Qəmət oğlu (həkim), Ələkbərov Nizami Xıdır oğlu, Bəhmənov Za-

kir Yusif oğlu, Məmmədov Şahin Səməd oğlu, İsgəndarov Hüseməddin Mehralı oğlu (zabit), İsmayilov Arif Sadiq oğlu, Aslanov Vüqar Əmiraslan oğlu, Məmmədov Məhəmməd Müzəffər oğlu, Ələsgərov Fərhad Məhəmməd oğlu, Mansirov Rəfiq Bayram oğlu, Mansirov Zakir Xıdır oğlu, Hacıyev Bəxtiyar Yunis oğlu, Hüseynov Zülfüqar Hüseyn oğlu, Qasımov Yolçu Mehralı oğlu və Bayramov Məhərrəm Hüseyn oğlu kimi şəhidlərin adları həmişə qürurla anılır, iftixarla xatırlanır.

1988-ci ilin noyabr-dekabr aylarında Toxluca kəndinin sakinləri daşnakxislət ermənilərin növbəti qanlı təcavüzünə məruz qalmış və Ermənistan dövləti tərəfindən tarixi torpaqlarından deportasiya olunmuşlar. Azərbaycanlılar kənddən qovulduğu dövrə burada 3 minədək azərbaycanlı yaşayırdı. Ermənistan rəhbərliyi 1991-ci ilin martında Toxluca kəndinin adını dəyişdirib Draxtik qoymuşdur. İndi toxlucalılardan doğma yurdunda hərəsi bir dərədən gəlmiş haramzada ermənilər məskunlaşib.

Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qəhrəman Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin payızında Ermənistanın işğal etdiyi tarixi torpaqlarımızı – Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru işğaldan azad etdi. Bununla ölkəmizin ərazi bütünlüyü təmin olundu və şəhidlərimizin qanı düşmənlərdən alındı. Bundan 2 il sonra isə dövlət başçısının xeyir-duası ilə Qərbi Azərbaycan icmasının deportasiya olunduğu tarixi torpaqlara qayıdışı uğrunda dinc və ləyaqətli prosese start verildi. Bu hərəkata hamılıqla qoşulan toxlucalılar doğma yurda qayıdacaqlarına ürəkdan inanır və bu mübarizədə öndəirlər.

İbrahim BAYRAMOV, ADPU-nun şöbə müdiri, professor

Növbəti “Bizim həyət” və “Yaşıl marafon” aksiyası

IDEA İctimai Birliyinin təmirə ehtiyacı olan həyətlərin abadlaşdırılmasına yönəlmiş "Bizim həyət" layihəsi çərçivəsində yenilənən növbəti həyət martın 6-da sakinlərin istifadəsinə verilib. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva həyətin açılışında və tədbir çərçivəsində keçirilən kütləvi ağacəkmə aksiyasında iştirak edib.

Yenilənmiş həyət Suraxanı rayonu, Qaraçuxur qəsəbəsi, Yeni Günəşli, “Q” massivi, Süleyman Əhmədov küçəsində 1200 sakinin yaşadığı 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 nömrəli çoxmərtəbəli binaları əhatə edir.

“Abadlaşdırılan növbəti həyətdə müxtəlif idman qurğuları, uşaq meydançaları salınıb. Eyni zamanda, ərazidə 7 söhbətqah, çoxsaylı oturmaqalar, tullantılar üçün qutular, quş yuvaları və

pişik evləri quraşdırılıb. Sakinlərin istək və maraqları nəzərə alınaraq, həyətdə yeni işıqlandırma dirəkləri, müşahidə kameraları quraşdırılıb, binaların fasad və blokları tam təmir olunub, asfalt və dam örtüyü yenilənib, elektrik sistemi

yenidən qurulub.

Həyətin ərazisindəki mövcud yaşıllıqların bərpası ilə yanaşı, 1300 ədəd müxtəlif cinsli ağaclar əkilib, 3 min kvadratmetr ərazidə yaşıllıq zolağı salınıb.

Həmin gün Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyevanın iştirakı ilə Bakıda “Ümumrespublika Yaşıllaşdırma Marafonu”nun (“Yaşıl Marafon”) 2023-cü il yaz mövsümü üzrə ilk ağacəkmə aksiyası keçirilib.

Aksiya zamanı Bakının Xətai rayonunda yerləşən “Gənclik” parkında Yaponiya dövləti tərəfindən Azərbaycana hədiyyə edilmiş sakura ağaclarından ibarət bağ salınıb. Könüllülərin iştirakı ilə parkda qurumuş ağacların əvəzinə Abşeron yarımadasının torpaq-iqlim şəraitinə uyğun yeni şam ağacları əkilib.

Ölkəmizdə yaşıllıqların mühafizəsi və artırılması səylərini bundan sonra da davam etdirmək niyyətində olan IDEA İctimai Birliyi öz tərəfdaşları ilə birgə ictimaiyyəti planetimizin mühafizəsi ilə bağlı mübarizədə, ətraf mühitə naminə görülən tədbirlərdə fəal iştirak etməyə çağırır.

“Xalq qəzeti”

“Özbəkistan Heydər Əliyevi həmişə xatırlayır”

mişə xatırlayır, onu hörmətlə yad edirlər”.

“Özbəkistan–Azərbaycan” Dostluq Cəmiyyətinin icraçı katibi professor Erkin Nuriiddinov iki xalq arasında mövcud dostluq, qardaşlıq əlaqələri haqqında

danışib, belə tədbirlər və konsertlərinin təşkili hər iki xalqı daha da yaxınlaşdırdığını vurğulayıb.

Özbəkistanın Əməkdar artisti, professor Firuzə Abdurahimovanın rəhbərliyi etdiyi “Soqdiqana” Xalq Çalğı Alətləri Kamera Orkestrinin ifasında Üzeyir Hacıbəylinin, Emin Sabitoğlunun, Ələkbər Tağıyevin əsərləri səsləndirilib.

Qulu KƏNGƏRLİ
Daşkənd

Tarix yaradan şəxsiyyət

Qaradağ rayonunun ərazisində fəaliyyət göstərən Cəbrayıl rayonu Dirili Qurbanı adına Soltanlı kənd tam orta məktəbində xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr edilmiş “Tarix yaradan şəxsiyyət” adlı tədbir keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən məktəbin direktoru Aygün Hüseynova ulu öndərimizin

həyatı və fəaliyyəti haqqında məlumat verib.

Vətən onları unutmayacaq

Şəhidlərimiz torpağa tapşırıldı

Kürün sahilində bir kənd var, Hünanlar kəndi.Tovuzun bu kəndi martın 5-də aldığı xəbərdən sarsılıb. Azərbaycan ordusunun hərbi qulluqçusu, bu kənddə dünyaya göz açmış 20 yaşlı Eşqin Cəmil oğlu Hüseynov həmin gün səhər saatlarında qeyri-qanuni erməni birləşmələrinin Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonu ərazisindəki Xankəndi–Xəlfəli–Türşu torpaq yolunda törətdiyi təxribat nəticəsində şəhid olub.

...Vaxtilə özü də hərbcı olan, bir neçə il qabaq pensiyaya çıxan Cəmil kişinin evinə gəlib başsağlığı və təsəlli verən həmkəndlilərinin ardı-arası kəsilmir.

Cəmil Hüseynov ömür-gün yoldaşı Elnarə Bayramova ilə xoşbəxt bir ailə qurmuş, iki oğul, bir qız tərbiyə edərək böyüdüb boya-başa çatdırmışdılar. Oğlanların hər ikisi atalarının yolu ilə gedərək hərbcı olmağa qərar vermişdilər. Böyük qardaş Elçin Bayramov hazırda Naxçıvanda hərbcidir. Eşqin də hərbi qulluqçu idi. Lakin...

Natiq Qasımov, şəhidin qonşusu: – Necə gözəl bir Azərbaycan oğlu şəhid oldu! Hələ də özümə gələ bilməmişəm. Cəmil kişinin ailəsinə kənddə hamı xüsusi hörmət və izzətlə yanaşır. Çünki elə bir övladlar böyüdüb ki, ən xoş sözlərə layiqdirlər. Aqşın o qədər tərbiyəli, böyüyün-küçüyün yerini bilən bir oğul idi ki, deməyə söz tapmıram, həyəcanlanıram. Hamıya əl tutmağa çalışırdı, tay-tuşlarından seçilirdi...

Erməni vəhşiliyi, erməni təxribatı nəticəsində daha bir övladımız şəhid oldu. Öz-özümə düşünürəm: bu vəhşiliyin, bu təxribatların sonu olacaq, ya yox?! Belə baxıram ki, onlar sülh razılaşmasına getmək istəmirlər, qan tökməyə meyillidirlər. Amma nəhaq. Azərbaycan Ordusu hər an onları yerlərində tutdurmağa qadirdir. Lazım gəlsə, Ermənistana qədər qovub çıxaracağıq. Onsuz da həmin torpaqlar da bizim əzəli ərazilərimiz olub.

Sakit Məmmədov, Hünanlar kəndinin icra nümayəndəsi: – Eşqin kəndimizin ikinci Qarabağ müharibəsinin ilk şəhidi-dir. Hünanlar Birinci Qarabağ müharibəsində 5 şəhid verib. Adam inana bilmir ki, Eşqinin adı artıq şəhidlər sırasındadır.

Atası Cəmil Hüseynov oğullarını həmişə ön cəbhədə görmək arzusunda olub və ona görə də hər ikisi hərbcı peşəsinə seçib. Özü də hərbcı olub. Pensiyaya çıxsa da hərbcı paltarını heç vaxt əynindən çıxarmayıb. Həmişə deyir ki, Qarabağı geri qaytarsaq da müharibə erməni quldurlarının ucbatından davam edir. Gərək biz onları birdəfəlik susduraq. Zəhmətkeş adamdır. Məl-qara, qoyun- quzu saxlayır, halal zəhməti hər şeydən üstün tutur.

...Dünən Hünanlar kənd qəbiristanlığında böyük izdiham var idi. Təkcə kənd camaatı deyil, Tovuzun hər yerindən, respublikamızın müxtəlif guşələrindən gələnlər şəhidi son mənzilə yola salırdılar.

Dəfn mərasimində Tovuz Rayon İcra Hakimiyyətinin, Müdafiə nazirliyinin rəhbər işçiləri, hərbcilər, qazilər, şəhid ailələrinin üzvləri, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri, müharibə veteranları iştirak edirdilər.

Burada çıxış edənlər dönə-dönə qeyd etdilər ki, şəhid Eşqin Hüseynovun qanı yerdə qalmayacaq. Onsuz da bu təxribatı törədənələr layiqli cavab verilib və bundan sonra da Azərbaycan ordusunun nəyə qadir olduğunu bir daha göstərəcəklər.

Mərasim zamanı belə bir fikir dönə-dönə vurğulandı ki, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında düşmən üzərində cəmi 44 gün ərzində qazanılan Qələbə Xalq–Prezident birliyinin əbədi, sarsılmaz olduğunu bir daha sübut edib, dünyaya göstərib. Əgər erməni təxribatları yenə davam edəcəksə, düşmən yenidən layiqli cavabını alacaqdır.

Xəbər verildiyi ki, martın 5-də səhər saatlarında qeyri-qanuni erməni birləşmələrinin Qarabağda törətdikləri hərbi təxribat nəticəsində Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçusu Əlibəyli Şəhriyar Ramiz oğlu da şəhid olmuşdur.

Dünən Bakı şəhərində şəhid baş leytenant Şəhriyar Ramiz oğlu Əlibəyli ilə vida mərasimi keçirildi. Şəhidin ailə üzvlərinin, yaxınlarının, Müdafiə Nazirliyi rəsmiləri və ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirak etdiyi mərasimdə bildirildi ki, Şəhriyar Əlibəyli 1994-cü ildə Qəbələ rayonunun Vəndam qəsəbəsində anadan olub. Bakıda Badamdar qəsəbəsində yaşayıb. 2012-ci ildə 236 nömrəli tam orta məktəbi bitirib. O, Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin məzun olub.

Şəhriyar Əlibəyli 2020-ci ildə İkinci Qarabağ müharibəsində düşməne qarşı şücaətlə döyüşüb, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda əlindən gələni əsirgəməyib. Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə “Xocavəndin azad olunmasına görə”, “Şuşanın azad edilməsinə görə” və “Vətən müharibəsi iştirakçısı” medalları ilə təltif olunub. Ailənin tək övladı idi, subay idi.

Vida mərasimindən sonra Ş.Əlibəylinin nəşi II Şəhidlər xiyabanında torpağa tapşırıldı.

Mərasimdə erməni tərəfinin sülh prosesinə engel törədən təxribatçı əməlləri kəskin pisləndi.

Dəfn mərasimində Müdafiə Nazirliyinin rəsmiləri, Yasamal Rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbərliyi, şəhidin döyüş yoldaşları və yaxınları iştirak ediblər. Mərasimdə hərbi orkestrin ifasında Dövlət Himni səslənib, yaylım atəşi açılıb. Mərasimdə “Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz!” şüarı səsləndirilib. Şəhid Şəhriyar Əlibəylinin məzarı üzərinə əkilmiş qoyulub, güllər düzülüb.

Allah şəhidlərimizə rəhmət ələsin!

Hamlet QASIMOV, Rızvan FIKRƏTOĞLU, “Xalq qəzeti”

Tovuz–Bakı

“Xalq qəzeti”

Pul hərisliyinin xronologiyası

İnkassator basqınlarının qısa tarixçəsi

Martin 4-də Bakının Xətai rayonundakı hipermarketdə baş vermiş silahlı basqın gündəmin başlıca mövzularındandır. Hipermarketdəki inkassatorlara hücumda bir nəfərin qətlə yetirilməsi, iki nəfərin yaralanması və pulla dolu çantanın götürülməsi olayın görünən tərəfidir. Eləcə də polis əməkdaşlarının operativ tədbirləri nəticəsində qanlı hadisəni törədənlərin müəyyənəşdirilməsi, onlardan birinin saxlanılması, digərinin silahlı müqavimət göstərərək zərərsizləşdirilməsi də, həmçinin. Əlbəttə, hüquq-mühafizə orqanlarımız hadisənin gerçək motivlərini üzə çıxaracaqlar. Hələlik isə dünyada təhlükəli peşə sahibləri olan inkassatorlara edilən hücumlardan söz açacağıq.

Əvvəla, onu qeyd edək ki, belə hücumların baş verməsinə görə ki, pulun daşınması ilə bağlı beynəlxalq miqyasda bir sıra təhlükəsizlik qaydaları qəbul olunub. Məsələn, inkassator avtomobillərini idarə edənlərin yolda qapı-pəncərə açmaq hüququ yoxdur. Onlar planlaşdırılmamış yerlərdə dayana bilməzlər. Avtomobiləki şəxslərin bədən zirehlərini çıxarması da qadağandır. Hətta havanın möhkəm istisində belə bu yolverilməzdir. Necə deyirlər, dözmək lazımdır. Nəzərə alaq ki, qaydalar qanla yazılıb. Amma bütün ehtiyat tədbirlərinə baxmayaraq, soyğunçuluq halları yenə də yaşanır. Bu halların ən səs-küylüləri ilə bağlı xronologiyanı diqqətə çatdıracağıq.

Əlbəttə, 1962-ci ildə inkassator deyilən bir peşə yox idi. Elə ABŞ-ın Boston şəhərində də. Həmin vaxt pulu poçt işçiləri daşıyırdılar. İçərisində onların olduğu poçt maşınlarından biri ayrı-ayrı banklardan Boston külli miqdarda pul aparınırsı. Maşına iki kişi və bir qadın hücum edib. Xoşbəxtlikdən poçt işçiləri sağ qala bilsələr də, 11 milyon dollar oğurlanıb.

1963-cü ildə İngiltərədə pul daşıyan poçt qatırı quldurlar tərəfindən hücumda məruz qalıb. Qatardan 2,6 milyon funt-sterlinq oğurlanıb. Bu soyğunçuluq uzun müddət ən böyük miqyaslı pul qəzeti statusunu saxlayıb. Axı müasir pul baxımından oğurlanmış məbləğ 112 milyon ABŞ dollarına bərabər idi. Cinayətkarlar tutularaq cəzalandırılıblar.

1969-cu ildə Nyu-Yorkda kollektorlar, yəqin, yolda planlaşdırılmamış dayanmaların xoşagəlməz nəticələr doğuraçağının fərqiində olmayıblar. 2 milyon dollar daşıyan bank işçiləri alışı-veriş et-

mək istəyiblər. Onlar bir mağazanın qarşısında dayanıblar. Quldurlar isə dərhal maşına hücum edərək pulu oğurlamağa müvəffəq olublar. Əlbəttə, oğurlanmış pul daşınan məbləğin müəyyən qismi idi. Çünki yoldan keçənlər hadisəyə müdaxilə ediblər, nəticədə cinayətkarlar niyyətlərini tam reallaşdırmadan hadisə yerindən qaçıblar.

1990-cı ildə Londonda əlində pul çantası olan kuryer-inkassator şəhərin sakit küçələrindən birində hərəkət edirdi. Naməlum şəxs ona yaxınlaşıb, bıçaqla hədələyərək çantayı götürüb. Çantada isə hər biri 1 milyon funt-sterlinqlik qiymətli kağızlar olub ki, həmin kağızların ümumi sayı 301 imiş. Polis onlardan 299-nu banka qaytara bilib, ikisi yoxa çıxıb.

ABŞ-da 1997-ci ildə baş vermiş soyğunçuluğu həyata keçirən isə sürücü-inkassator olub. O, 27 milyon 700 min dolları götürüb və iş yoldaşlarını avtomobilə bağlayıb. Sonra avtobusa minərək Meksikaya qaçmağa cəhd göstərib. Lakin istəyi gerçəkləşməyib. Sərhəddə tutulan şəxs 25 illik həbs cəzasına məhkum edilib.

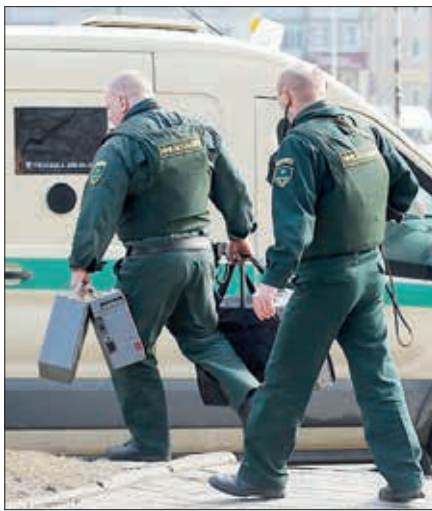
2009-cu ilin isti yayında Rusiyanın Perm şəhərində kollektorlar zirehli maşında külli miqdarda pul daşıyırmışlar. Adı bir gün imiş. Qəfilən onlardan biri – 36 yaşlı Aleksandr Şurman həmkarlarını nişan alıb. O, sürücünü meşəyə döndüb saxlamağa məcbur edib. Meşədə isə Şurmanı başqa maşın gözləyirmiş. Oğurlanmış çantalarda 250 milyon rubl olub. Cinayətkar bir müddət meşədəki qazma sığınacaqda gizlənib, lakin tezliklə tapılıb. Buna səbəb onun mobil telefondan istifadəsi olub. Maraqlıdır ki, Şurmana əməlini gerçəkləşdirməkdə həyat yoldaşı

və qayınatası da kömək edibləmiş. Hadisənin iştirakçılarının hər biri uzun müddət azadlıqdan məhrum olub.

Yeni il ərafəsində – 2009-cu il dekabrın 30-da Rusiyanın İnquşetiya Muxtar Respublikasının ən böyük şəhəri olan Nazranda Esid Bankın binasının düz yanında atışma səsəri eşidilib. Bu, inkassator avtomobilinə hücum idi. Kamuflyaj olunmuş və zirehli dəbilqə geyinmiş 5 naməlum şəxs bir neçə dəqiqə ərzində 40 milyon rublu ələ keçirib. Hadisə nəticəsində kollektor ağır yaralanıb və ertəsi gün dünyasını dəyişib. İstintaqın gedişi barədə məlumat verilməyib.

2009-cu ildə zirehli pul tranzit maşını Rusiyanın Tula vilayətində Don federal magistral yolu ilə hərəkət edirmiş. Onu yaşayış məntəqələrindən uzaqda saxlayan iki naməlum şəxs polis geyimində olub. Cinayətkarlar 43 milyon rubl götürərək heç kimə toxunmadan qaçıblar. Onların tutulması istiqamətində aparılan işlər nəticəsiz qalıb.

2009-cu ildə Fransanın Lion şəhərində bankdan pulun digər hissəsini götürmək üçün iki həmkarının avtomobili tərk etməsini gözləyən fransız kollektor 10 milyon avro ilə dolu maşını qaçırdı. Geri döən inkassatorlar avtomobili görmədikdə əvvəlcə ələ biliblər, kiməsə həmkarlarını girov götürüb. Lakin tezliklə boş maşın tərk edilmiş halda, içərisində heç bir mübarizə nişanəsi olmadan tapılıb.

Soyğunçu 10 gündən sonra oğurladığı pulların müəyyən qismi ilə Monako kazinolarının birində yaxalanıb. Onun təslim olmaqdan başqa çarəsi qalmayıb.

2010-cu ildə Moskvada pulun daşındığı "İnkoxran" şirkətinin zirehli avtomobilindən 130 milyon rubldan çox vəsait oğurlanıb. Oğrular maşını tərk ediblər. Daha sonra orada bir inkassator, müharibəçi və sürücünün meyitləri tapılıb. Məlum olub ki, cinayətdə 27 yaşlı mühafizəçi Oleq Kovlevun əli olub. O, həmkarlarını qətlə yetirdikdən sonra pulu götürərək cinayət ordaqlarına təhvil verib. Qəniməti ələ keçirənlər isə Oleqin özünü də öldürüblər. Hadisənin üstü açılmayıb.

Ə.RÜSTƏMOV,
"Xalq qəzeti"

Replika

"Yaşıldərə"nin çirkab dəryası...

Qatarla Sumqayıtdan Bakıya gəlirdim. "Yaşıldərə" adlanan ərəziden ötəndə pəncərədən gördüyüm eybəcər mənzərələr növbəti dəfə məndə təəccüb və təəssüf doğurdu. Sanki ötən dövrlərin "Mozalan" satirik kinojurnalına baxırdım.

Fərq yalnız bunda idi ki, adətən "Mozalan" üç-beş dəqiqəlik materiallar verirdi. İndi baxdığım bərbad səhnələrə təxminən 30-35 kilometrlik bir məsafə boyunca ələ 30-35 dəqiqə çəkdi. Təsəvvür edin ki, Sumqayıt, Saray, Novxanı, Görədil, Pirsağı, Məmmədli, Zəbrat... ta Sabunçu stansiyasına qədər "sərgilənənlər" necə "göz ox-

şayırlar". Təkcə qatar dayanaçaqlarının ətrafı nisbətən təmizdir. Göz işlədikcə uzanan digər ərəzilərdə isə nəinki estetikadan, heç adi sanitariya normalarına riayətdən də əsər-əlamət yoxdur. Hara gəldi, üfunət və infeksiya mənbəyi olan meişət tullantıları atılıb. Əksər sahələrdə sellofan torba "bostan"ları, polietilen tullan-

tılar, plastik butulka topaları, bataqlıqlar, qamışıqlar baş alıb gedir. Tərs kimi, qatardə 60-70 kilometrən yüksək sürətlə getmir, sanki aqrama kinopanoram edir ki, hər şey aydın görünsün. Yaşayış ərə-

Bütün bunlar azmış kimi, dünən şəhər Goradildə, düz Samur-Abşeron kanalının qırağında alovu ərşə bülənd olan zibil tonqalı qalanmışdı. Kanallın içi də heç təmiz deyildi...

zilərindəki yastı-yapalaq evlərin eybəcər hasarları, kol-kos basmış həyətləri, nemişlikdən məmırlayıb göyərmis, qaralmış dam şiferləri, orda-burada adda-budda şəkildə yığılmış dəmir-dümür, taxta-tuxta qalaqları da eybəcər mənzərələrə, necə deyirlər, əlavə rəng qatır.

Qeyd: Təsvir etdiklərimiz Sumqayıt–Pirsağı–Bakı qatılarının yalnız sağ tərəfindən götürülməlidir. Əks tərəfdə nisbətən xoş mənzərə olduğuna isə inanmaq sadəlövlülük sayılır.

Əli NƏCƏFXANLI,
"Xalq qəzeti"

Əsrimizin "vəbası" – terror!

Terrorun tarixi, əslində, bəşəriyyətin tarixi qədr qədimdir. Bəşər sivilizasiyasının bir neçə minilliyi ərzində müxtəlif dövlətlər, dini qruplar, siyasi təşkilatlar və cinayətkar birliklər terror üsullarından istifadə ediblər.

Dövlət terroru haqqında ilk məlumatlardan birinə də Roma tarixində rast gəlinir. Belə ki, diktator Lusiy Korneliy Sulla siyasi rəqiblərini cəzalandırmaq və xəzinəni doldurmaq üçün Roma imperiyası ərəzində qanundankənar elan edilmiş şəxslərin siyahılarını tuturdu. Siyahıda göstərilən şəxsi öldürən kəs öldürülən insanın əmlakının yarısını alırdı. Bu siyahı sistemi aşağı təbəqəyə aid əhali, cinayətkar ünsürlər və fırıldaqçılar arasında məşhur idi. Yüz illər keçməsinə baxmayaraq, terrorizmin mahiyyəti və metodları dəyişməz qalır. Əksinə, Ermənistan kimi ölkələr XX əsrin ən böyük bəlasına çevrilən terroru dövlət səviyyəsində davam etdirir.

Terror aktları dünyanın hər yerində, demək olar ki, hər gün baş verir. Bəzi regionlar üçün terror iqtisadiyyatın, dövlətçiliyin və bütövlükdə cəmiyyətin inkişafı yolunda ciddi maneə kimi qiymətləndirilir. Təsədüfi deyil ki, terror artıq bəşəriyyətin "XX əsrin vəbası", hətta "1 nömrəli düşməni" adlandırılır. Hazırda terrorizm və ona qarşı mübarizə mövzusunda çox sayda araşdırmalar aparılır, lakin bu problemlə bağlı bir çox məsələlərdə konsensus yoxdur. İstər müxtəlif ölkələrin qanunvericilik aktlarında, istərsə də elmi ədəbiyyatda bu terminin yüzdən artıq tərifinə rast gəlmək olar. Məsələn, ABŞ Dövlət Departamenti terrorizmi "qeyri-hərbi hədəflərə qarşı qəsdən siyasi motivli zorakılıq, qruplar və ya gizli agentlər tərəfindən həyata keçirilən və adətən, auditoriyaya təsir etmək məqsədi daşıyan zorakılıq" kimi tərif edir.

"Terror" sözü latınca "qorxu", "dəhşət" deməkdir. Onun mahiyyəti müəyyən məqsədlərə çatmaq üçün insanları qorxutmaqdır. Terrorizm terroradan sistemli istifadəyə əsaslanan siyasətdir. "Terror" termini siyasi leksikona Fransa inqilabı zamanı daxil olub. Ancaq elmi ictimaiyyətdə bu fenomenin baş vermə vaxtı ilə bağlı konsensus yoxdur. Bəzi tədqiqatçılar terrorizmin lap qədim zamanlardan yarandığına inanır, digərləri terrorizmin orta əsrlərin məhsulu olduğunu iddia edirlər. Bununla belə, mütəxəssislərin bir çoxu terrorizm fenomeninin hələ antik dövrdən əvvəl yarandığını bildirir.

Dövrümüze qədər gəlib çatmış mənbələr göstərir ki, Qədim Yunanıstanda və Qədim Romada terror üsullarından kifayət qədər tez-tez istifadə edilib. Bu, bir qayda olaraq, siyasi sui-qəsd halları olub. Buna misal olaraq Yuli Sezarın öldürülməsini göstərmək olar. Eyni zamanda başa düşmək lazımdır ki, terror, şübhəzid ki, zorakılığın ən qədim formalarından biri olsa da, heç bir halda, siyasi xadimlər də daxil olmaqla, zorakılığın hər bir təzahürü terror sayıla bilməz. Məsələn, bezi tarixçilər Makedoniya kralı II Filippin öldürülməsini terror aktı adlandırırlar. Ancaq belə bir fikir də var ki, II Filippin öldürülməsinə belə bir qiymət vermək düzgün deyil. Çünki onun qəti şəxsi münasibət zəminində baş verib. Ona görə də, bezi tarixçilər vurğulayırlar ki, bu qətl hadisəsinə siyasi terrorun təzahürü kimi

yox, şəxsi qisas təzahürü kimi baxmaq lazımdır.

XVI-XVII əsrlərin tarixi dövlətlərin, kralların, baş nazirlərin xidmətində olan məşhur dəniz quldurları haqqında hekayələrə doludur. Dəniz quldurlarının köməyiylə xəzinə doldurulurdu. Bu, ona gətirib çıxardı ki, bir ölkə müharibə elan etmədən digər ölkənin gəmilərinə qarşı terror aktları həyata keçirdikdə dəniz quldurluğu qanunu fəaliyyətə, dövlət terrorunun variantına çevrildi. Ən aktiv terror aktları XVIII əsrdə həyata keçirilməyə başlandı. İlk kütləvi terror hücumu Fransa inqilabı illərinə təsadüf edir. 1792-ci ildə hakimiyyətə gələn yəqinlər "Qoy, Günaş terrora tabe olsun!" şüarını irəli sürmüşdülər. Terrorun tüğyan etdiyi Fransada 1960-cı illərin sonlarında terrorizmin sərhədləri o qədər genişləndi ki, artıq beynəlxalq terrorizmdən danışmağa başladılar. Xüsusi ilə də, Asiya və Afrikanın bir sıra ölkələrində Qərb müstəmləkəçiliyinə qarşı mübarizə, kommunist hərəkatının yayılması, iki dünya müharibəsi bəzi azadlıq hərəkatlarının və revansist təşkilatların əsasını qoydu, onların bəzilərinin təcrübəsi terror fəaliyyətinə çevrildi. XXI əsrin əvvəllərinin ərimiqyaslı terror aktı kimi, şübhəsiz ki, 2001-ci il sentyabrın 11-də Nyu-Yorkda törədilmiş terror hadisəsini göstərmək olar. Terrorqurlar qaçırıcıları səmşin təy-yarələrini ümumdünya Ticarət Mərkəzinin 110 mərtəbəli qoşa binalarına, ABŞ Müdafiə Nazirliyinin (Pentaqon) binasına çırpmışdılar. Bu hadisələr 3 minə yaxın sadə vətəndaşın ölümü, 6 mindən çox insanın yaralanması ilə nəticələnmışdi. Terror aktı nəticəsində Nyu-York şəhərinə 36 milyard dollar həcmində ziyan dəymişdi.

Amma Ermənistanda terror dövlət siyasəti səviyyəsindədir. SSRİ-nin dağılmasından sonra müstəqillik əldə edən Ermənistan terroru dövlət səviyyəsində dəstəklənməklə işğalçı siyasətin əsas vasitələrindən birinə çevirib. Çoxsaylı faktlar, məhkəmə materialları sübut edir ki, Türkiyənin və Azərbaycanın mülki əhalisinə qarşı, o cümlədən Ermənistan dövləti tərəfindən maliyyələşdirilən terror aktları, nəqliyyat vasitələrində törədilmiş terror aktları bu ölkənin xüsusi xidmət orqanları tərəfindən həyata keçirilib. Ermənistanın ölkəmizə qarşı minə terroru bu gün də davam edir.

Terrorçu Ermənistandan fərqli olaraq Azərbaycan terrorçuluğa qarşı beynəlxalq mübarizə sahəsində global səylərə hər zaman töhfə verib. Azərbaycan terrorçuluğa qarşı mübarizə sahəsində öz daxili qanunvericiliyini mövcud beynəlxalq öhdəliklərə uyğunlaşdırmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirir və zəruri əlavə və dəyişikliklər edir. Ölkəmiz terrorçuluğa qarşı mübarizə üzrə bütün mövcud konvensiyalara qoşulub. Əsrimizin "vəbasına" çevrilmiş terrorla mübarizə hər zaman diqqət mərkəzində saxlanılır və adekvat cavab verilir.

S.ELAY, "Xalq qəzeti"

Konqo Prezidentinin Makrona "soyqırımı" şapalağı

Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Afrika turunda siyasi qalmaqla baş verib. Məsələyə dünya mediası həssas yanaşıb. Belə ki, Makron Konqoda olarkən, ölkə Prezidenti Feliks Tşisekedi ilə mübahisə edib. Olay prezidentlərin birgə mətbuat konfransında yaşanılıb.

Konqonun dövlət başçısı Makrona Fransanın 1994-cü ildə bu ölkədəki soyqırımında iştirakını xatırladıb və Parisin respublikada təhlükəsizliyin bərpasına necə kömək edəcəyini soruşub. Buna cavab olaraq Fransa lideri, belə demək mümkünsə, söz savaşına keçib. Makron məsələdən yayınaraq, təhlükəsizliyin təminatında məsuliyyətin yerli hakimiyyət orqanlarının üzərinə düşdüyünü vurğulayıb, eyni zamanda, iğtişaşlara yol verməkdə onları ittiham edib:

"1994-cü ildən sonra və bu, üzr istəyirəm, Fransanın günahı deyil, mən sərt deyəcəyəm: siz öz ölkənizdə suverenlik yarada bilmədiniz. Nə dövlət səviyyəsində

də, nə də hərbi baxımdan. Bu reallıqdır. Başqasını günahlandırmağa ehtiyac yoxdur. Bu vəziyyət dəhşətli nəticələrə, ikinci müharibədə isə minlərlə insanın qurban getməsinə səbəb oldu. Fransaya aid edilə biləcək məsuliyyəti rədd edirik. Mən həqiqətin tərəfdarıyam, tam həqiqətin tərəfdarıyam. Bütün bu yükü öz üzərimə götürməkdən imtina edirəm. Fransa sizi "yaxşı" etməyə borclu deyil, bu, sizin vəzifənizdir – asayışı qorumaq, cinayətkarları mühakimə etmək... Ona görə də Fransanı özünüdə aid olan məsələdə günahlandırmağı düzgün hesab etmirəm".

R.AMİN

Zərifə Əliyeva – 100

Dünya şöhrətli azərbaycanlı oftalmoloq

Martın 6-da AMEA-nın akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunda görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr edilmiş “Dəyişən dünyada qadın: Şərq və Qərb baxışı” mövzusunda beynəlxalq elmi konfransın açılışı olub.

Konfransı AMEA-nın Şərqşünaslıq İnstitutu Misir Ərəb Respublikası Bint Bələd qubernatorluğu Qadınlar Cəmiyyəti, Rusiya Federasiyası Tarix, İqtisadiyyat və Hüquq Elmi-Tədqiqat İnstitutu, Qazaxıstan Respublikası Təhsil və Elm Nazirliyi R.B.Süleymanov adına Şərqşünaslıq İnstitutu, İraq Strateji Araşdırmalar Mərkəzi və Çin Xalq Respublikasının Heibey Universiteti ilə birgə təşkil edir.

Məclisdə Azərbaycan, Qazaxıstan, Misir, Mərakeş, İraq, Livan, Malayziya, Çin, Ukrayna, Rusiya və Belarusdan ümumilikdə 170-ə yaxın alim iştirak edir.

Konfransın açılışında çıxış edən AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan Respublikası

Prezidentinin “Akademik Zərifə Əliyevanın 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında” Sərəncamını xatırladaraq, ölkəmizdə, o cümlədən AMEA-da bir sıra tədbirlər keçirildiyini bildirib. Akademik Zərifə Əliyevanın ölkəmizdə göz xəstəliklərinin diaqnostika və müalicəsindəki mühüm xidmətlərindən danışan akademik İsa Həbibbəyli görkəmli alimin gözün peşə və irsi xəstəliklərinə, sənaye müəssisələrində, neft-kimya sənayesində çalışan şəxslərin görmə orqanlarına təsir edən amillərə dair fundamental tədqiqatları olduğunu vurğulayıb. AMEA-nın vitse-prezidenti, Şərqşünaslıq İnstitutunun baş direktoru akademik Gövhər Baxşəliyeva görkəmli alim-oftalmoloq Zərifə Əli-

yevanın səhiyyə tarixində əvəzedilməz yeri, oftalmologiya sahəsində geniş elmi axtarışları olduğunu qeyd edib, bu zərif və zəkali xanımın təmsilində ideal qadın obrazının canlandığını deyib.

Daha sonra konfransın təşkilatçıları olan xarici elmi və ictimai qurumların nümayəndələrinin videoçıxışları təqdim edilib.

Rusiya Federasiyası Tarix, İqtisadiyyat və Hüquq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun prezidenti, tarix üzrə elmlər doktoru, professor İqor Turitsin, Misir Ərəb Respublikası Bint Bələd qubernatorluğu üzrə Qadınlar Cəmiyyətinin vitse-prezidenti, professor Əmirə Əbdülhəkim, Qazaxıstan Respublikası Elm və Ali Təhsil Nazirliyinin Elm Komitəsinin R.B.Süleymanov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun direktor müavini, iqtisad elmləri doktoru Duyşen Qalimjan akademik Zərifə Əliyevanın dünya oftalmologiya elminə səmali töhfələrindən danışılıb.

Elmi məclisdə AMEA Qadınlar Şurasının sədri, professor Rəna Mərzəadə “Birinci vitse-prezidentliyə gələn yol və gender siyasəti”, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi sədrinin müavini filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Qəmə Cavadlı “İslamda qadın hüquqları və gender bərabərliyi”, Asiya Fəlsəfə Assosiasiyasının vitse-prezidenti, AMEA-nın müxbir üzvü, fəlsəfə üzrə elmlər doktoru Könül Bünyadzadə “Qadına fəlsəfi baxış” mövzusunda məruzələr ediblər.

Daha sonra konfransın bölmə iclasları keçirilib. Konfransa bu gün yekun vurulacaq.

“Xalq qəzeti”

Füzulidə kommunikasiyalar üzrə İşçi Qrupun iclası

Əlaqələndirmə Qərargahının İdarələrarası Mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən Nəqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar üzrə İşçi Qrupun növbəti iclası Füzulidə rayonunda keçirilib.

Füzuli Beynəlxalq Hava Limanında keçirilən iclasda “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nda nəqliyyat və rabitə infrastrukturunun bərpası, tikintisi və yenidən qurulması üzrə qarşıya qoyulan tapşırıqların icrası ilə bağlı görülmüş işlər və perspektivlərə bağlı aidiyyəti qurumların hesabatları dinlənilib.

İclası giriş sözü ilə açan İşçi Qrupun rəhbəri, Azərbaycan Respublikasının rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Rəhman Hümətov qeyd edib ki, “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın Tədbirlər Planında Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi, “Azərbaycan Hava Yolları” və “Azərbaycan Demir Yolları” QSC-lər üzrə nəqliyyat və rabitə sahəsinə aid ümumilikdə 66 tədbir müəyyən olunub.

Hazırda ümumi uzunluğu 2122,5 kilometr olan 18 layihə üzrə avtomobil yollarının tikintisi işləri qrafikə uyğun aparılır və bunların da əksəriyyəti respublika əhəmiyyətli yollardır. Bildirilib ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə radio-televiziya yayımının təşkili üçün 6 Radio Televiziya

Yayım Stansiyası fəaliyyət göstərir və bu stansiyalar vasitəsilə hazırda 11 televiziya və 7 radio proqramının yayımı həyata keçirilir. Əlavə yayım stansiyalarının tikintisi işləri isə razılaşdırılmış plana uyğun yerinə yetiriləcək. İstismar edilən 747 ədəd radio-elektron vasitə dövlət qeydiyyatına alınıb. Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 97-si “Azercell”, 106-sı “Azercell-Bakcell” olmaqla, ümumilikdə 203 baza stansiyası fəaliyyət göstərir. Mobil rabitənin əhatə dairəsinin artırılması üzrə işlər davam etdirilir.

Tədbirdə Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov, Əlaqələndirmə Qərargahının İdarələrarası Mərkə-

zinin Katibliyi rəhbərinin müavini Sultan Hacıyev, Azərbaycan Respublikası Pre-

zidenti Administrasiyasının nümayəndəsi Elmir Vəlizadə, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyəti sədrinin müavini Əvəz Qocayev, həmçinin digər iştirakçılar çıxışlarında qarşıda duran vəzifələrdən danışılıb.

İclasda Dövlət Proqramında sahə üzrə nəzərdə tutulan tədbirlərin vaxtında icrası ilə əlaqədar aidiyyəti qurumlarla birgə tədbirlər görülməsi, həmçinin yerlərdə tikinti-quraşdırma və bərpa işlərində müasir texnologiyaların tətbiqinin zəruriliyi və digər məsələlərlə bağlı müvafiq qərarlar qəbul olunub.

Səfər müddətində icra edilən bəzi layihələrə baxış keçirilib.

“Xalq qəzeti”

“Jewish Press”: İsrail Laçındakı aksiyanın Qərbin başa düşməsinə kömək etməlidir

İsrailin nüfuzlu “Jewish Press” agentliyi bu ölkənin keçmiş rabitə və kibertəhlükəsizlik naziri, Beynəlxalq İqtisadi Dünya Mərkəzinin prezidenti Ayub Karın Laçın yolunda baş verənlərlə bağlı məqaləsini dərc edib. Orada deyilir:

“Mən Laçın yolunda etiraz aksiyası keçirən azərbaycanlı ekofəallarla həmrəyəm. Belə ki, hər bir vətəndaşın öz ölkəsinin ekologiyasını qorumaq və təbii sərvətlərin qanuni yollarla istismar edilib-edilməməsinə nəzarət etmək hüququ var. Bu hüquqlar hazırda Ermənistan tərəfindən pozulur. Bu səbəbdən mən, Enerji xərtiyası üzrə müqaviləni pozan Ermenistana qarşı Beynəlxalq arbitraj qarşısında məhkəmə iddiası qaldıran Azərbaycanı dəstəkləyirəm.

Beynəlxalq hüququn tələblərindən çıxış edəndə görürük ki, Ermənistan 30 il ərzində işğal etdiyi torpaqlarda Azərbaycanın enerji resurslarının qeyri-qanuni surətdə istismarı ilə məşğul olubdur. İrəvan hazırda Xankəndidə və onun ətrafındakı ərazilərdə qızıl, mis-molibden yataqlarının istismarına nəzarət etməyə imkan vermir. Bütün bunlar sözügedən beynəlxalq müqavilənin kobud surətdə pozulması deməkdir.

Qarabağda ətraf mühitin qəsədən məhv edilməsinə görə məsuliyyətin Ermənistanın üzünə düşməsi ilə bağlı Azərbaycanın Bern Konvensiyasına uyğun olaraq qaldırdığı məhkəmə iddiası ədalətli bərpə etmək cəhədidir. Ermənistan onillər boyu Azərbaycanın enerji resurslarını daşıyaraq aparıb. Azərbaycanlı ekofəalları Laçın yolunu tərk etmək istəmələrinin əsas səbəblərindən biri məhz budur! Acı həqiqət həm də bundan

ibarətdir ki, hazırda təbii sərvətlərin ekoloji cəhətdən təhlükəli üsullarla əldə olunaraq, bəşəriyyət əleyhinə cinayətlər törəmiş şəxslərə satılır.

Təxminən bir il əvvəl mən Qarabağa səfər etmişəm və orada ermənilərin ekologiyaya böyük zərər vurmalarının şahidi olmuşam. Biz orada sularında balıqlar olmayan çaylar, kükümdən qoparılmış ağaclar, viran qoyulmuş tarla, başqa irimiqyaslı dağıntılar gördük. Bunlar o qədər vahiməli idi ki, yadıma bir vaxtlar Cənubi Livandə görüb müşahidə etdiklərim düşdü.

Təəssüf ki, bəzi rəsmi şəxslər, məsələn, Almanıyanın xarici işlər naziri bu münasibətdə təcavüzkarın Ermənistan olduğunu dərk etməkdən imtina edir. Onlar Azərbaycanı Laçın yolunda etiraz aksiyaları təşkil etməkdə günahlandırılır və bunu “humanitar fəlakət”, hətta “genosid” adlandırırlar.

Holokost dəhşətlərini yaşayan insanların içərisində böyüyən bir şəxs olaraq hesab edirəm ki, Laçın yolundakı etiraz aksiyalarını bu cür adlandırmaq ciddi təhqirdir. Birincisi, ona görə ki, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin və Rusiya sülhməramıllarının avtomobilləri hər iki tərəfə humanitar yükləri daşımaqda davam edir. İkincisi, etiraz aksiyalarının keçirilməsi heç də blokada anlamı kimi düşülməməlidir, ən azı ona görə ki, bunlar beynəlxalq hüquqa görə “humanitar

tar böhran” hesab edilə bilməz. Ekofəalları etiraz aksiyalarını “humanitar fəlakət” kimi dəyərləndirmək ikinci İntifada zamanı Cənində baş verənləri “qətlam”, “qırğın” adlandırmağa bərabərdir.

Bu səbəblərdən biz israilililər Azərbaycanla həmrəy olmalı və Laçın yolunda baş verənlərə səhv mövqedən yanaşan Qərbə həqiqəti başa düşməsinə kömək etməliyik. Təəssüf ki, eyni səhvlər tarixi torpaqlarımız olan İudeyaya və Samariyaya münasibətdə də baş verir.

Bu yaxınlara öz səfirini ölkəmizə göndərən dost Azərbaycan bu gün İsrail dövlətinin yaxın müttəfiqidir. Bu səbəbdən İsrail Azərbaycanı müdafiə etməli və Enerji xərtiyası üzrə müqaviləyə uyğun olaraq Ermənistana qarşı ədalət mühakiməsində Bakının tərəfində olmalıdır.

Holokostun məşhur tədqiqatçısı Eli Vızal haqcasna deyibdir: “Biz kimsəni tərəfini tutmalıyıq. Neytral qalmaq çox vaxt zülmə məruz qalanı deyil, zalıma kömək etməkdir. Belə məqamlarda susmaq əzab çəkəni deyil, əzab verəni həvəsləndirir”.

P.S. İsrailin keçmiş rabitə və kibertəhlükəsizlik naziri məqalədə sonda vurğulayıb ki, yuxarıda sadaladığı ciddi səbəblərdən o, birinəli olaraq Azərbaycanın tərəfində çıxış edir.

Hazırladı: M.HACIXANLI,
“Xalq qəzeti”

Martın 6-da Tbilisidə Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə parlamentlərinin Xarici əlaqələr komitələrinin 8-ci görüşü baş tutub. Görüşdə ötən il Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada keçirilən 7-ci iclasdan sonra görülmə işlər, qarşıda duran vəzifələr müzakirə olunub.

Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə parlamentlərinin Tbilisi görüşü

Gürcüstan parlamentinin komitə sədri Nikoloz Samxaradze dünyada cərəyan edən proseslər, regionda təhlükəsizlik məsələləri, eləcə də, Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft, Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz xəmərləri, Bakı–Tbilisi–Qars demir yolu layihələrinin əhəmiyyəti barədə ətraflı məlumat verib. Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə arasında üçtərəfli əməkdaşlığın genişlənməsində və daha da möhkəmlənməsində parlamentlərin rolunu qeyd edib.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov çıxış edərək keçən il Şuşada keçirilən 7-ci iclasın əhəmiyyətini bir daha qeyd edib. Bildirib ki, 7-ci iclasdan keçən bir il ərzində Şuşada, eləcə də Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş digər ərazilərində

çox böyük quruculuq və bərpa işləri həyata keçirilib. Lakin hər zaman pozuculuq fəaliyyəti ilə məşğul olan Ermənistan yenə də öz məkrli siyasətindən əl çəkmir. Buna baxmayaraq, Azərbaycan regionda sülhün bərqərar olması və davamlı inkişafa çatmaq üçün səylərini davam etdirir.

Türkiyə Böyük Məclisinin komitə sədri Akif Çağatay Kılıç regionda və bölgədə baş verən proseslərdən danışib, parlament əməkdaşlığının rolunu diqqətə çatdırıb.

Müzakirələr zamanı üç ölkə arasında əməkdaşlığın, strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişafının regionda sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar olmasına xidmət edəcəyi xüsusi vurğulanıb.

“Xalq qəzeti”

Dayanıqlı İnkişaf: milli uğurlar və prioritetlər

Martın 6-da Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini, Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının sədri Əli Əhmədovun rəhbərliyi ilə Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının 13-cü iclası keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən redaksiyamıza bildirilib ki, Əli Əhmədov ötən dövr ərzində ölkəmizdə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə (DİM) nail olunması istiqamətində görülmüş işləri, habelə ölkədə qəbul edilən dövlət proqramları və strategiyaların DİMLərə uyğunlaşdırıldığını, bu istiqamətdə xüsusilə “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”ə uyğun olaraq Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2022-ci ilin iyul ayında təsdiq edilmiş “2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”nın tamamilə DİM-lərin məqsəd və hədəflərinə inteqrasiya edildiyini diqqətə çatdırıb.

“Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”dən irəliləyən DİM göstəriciləri üzrə mövcud vəziyyət və yeni göstəricilərin prioritetləşdirilməsi imkanları” mövzusunda Dövlət Statistika Komitəsinin sədr müavini Rauf Səlimov çıxış edərək, 2022-ci ildə DİM göstəriciləri üzrə global metodologiyalar öyrənilərək müvafiq dövlət orqanları ilə birgə 5 yeni göstərici üzrə məlumatların hazırlanmasına nail olunduğunu, bununla da məlumat istehsalı təmin edilməsi, milli prioritet kimi müəyyən edilmiş göstəricilərin sayının 86-ya çatdırıldığını ifadə edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etmək üçün “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək Dayanıqlı İnkişaf Gündəliyi”nin icrası ilə əlaqədar Azərbaycanda görülmüş işlər və əldə olunan nailiyyətlər haqqında 2022-ci il üzrə yekun Hesabat və “2023-ci il ərzində ölkəmizdə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin maarifləndirilməsi istiqamətində həyata keçiriləcək tədbirlər üzrə Fəaliyyət Planı” barədə iqtisadiyyat Nazirliyinin Dayanıqlı İnkişaf və sosial siyasət şöbəsinin müdiri, Şuranın katibi Hüseyn Hüseynov tərəfindən geniş təqdimatlar edilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim olunması məqsədilə DİM-lərin icrası ilə əlaqədar 2022-ci il üzrə Azərbaycanda görülmüş işlər və əldə olunan nailiyyətlər haqqında Yekun Hesabat və “2023-cü ildə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin maarifləndirilməsi istiqamətində həyata keçiriləcək tədbirlər üzrə Fəaliyyət Planı” barədə iqtisadiyyat Nazirliyinin Dayanıqlı İnkişaf və sosial siyasət şöbəsinin müdiri, Şuranın katibi Hüseyn Hüseynov tərəfindən geniş təqdimatlar edilib.

“Xalq qəzeti”

Türkiyə müxalifətinin prezidentliyə namizədi bəlli oldu

Türkiyədə mayın 14-də keçirilməsi nəzərdə tutulan prezident seçkilərində müxalifətin namizədi açıqlanıb. “Altın” məsəlinin namizədi Cümhuriyyət Xalq Partiyasının rəhbəri Kamal Kılıçdaroğlu olub.

Qeyd edək ki, Ədalət və İnkişaf Partiyasının prezidentliyə namizədi hazırkı dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan.

“Xalq qəzeti”

Separatçıların bənd-bərəsi bağlanıb

Laçın–Xankəndi yolunda aksiya başlanandan bəri bütün tərəflər Bakıya təzyiq etməyə çalışsalar da, nəticə əldə edə bilmədilər. Çünki hər şey Azərbaycanın suveren ərazisində baş verir. Dinc etirazçılarımız isə öz tələblərində haqlıdırlar.

Ekspertlər təkidlə bildirirlər ki, Azərbaycan tərəfi Ermənistan Qarabağ iqtisadi rayonuna silah-sursat, digər hərbi ləvazimatın, o cümlədən minalar, yanacaq və canlı qüvvənin daşınmasının qarşısını mütləq almalıdır. İnsanların həyat və sağlamlıqlarının qorunması, sülhə təhdid yaradacaq növbəti təxribatların qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonu ilə Ermənistan arasında istifadə oluna biləcək yeganə avtomobil yolu Laçın-Xankəndi yoludur. Başqa yollardan hərbi və digər təyinatlı daşınmaların həyata keçirilməsinə qəti şəkildə yol verilməməlidir.

Digər tərəfdən isə erməni silahlılarının Qarabağ ərazisindən təmizlənməsi üçün qəti, təsiri və kifayət qədər adekvat addımların atılmasının vaxtının çatdığı görünür. Bundan ötrü də Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, Azərbaycanla Ermənistan sərhədində mütləq nəzarət-buraxılış məntəqəsi yaradılmalıdır.

Məlum olduğu kimi, martın 5-i şəhər saatlarında Ermənistan tərəfinin Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu torpaq

yolundan istifadə olunmaqla Rusiya Federasiyası sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərinə silah və sursatların, şəxsi heyətin, o cümlədən minaların daşınmasının həyata keçirilməsinə cəhd edilmişdir.

Bu təxribat sübut etdi ki, həqiqətən də Ermənistan Rusiya sülhməramlılarının nəzarətində olan ərazilərə - erməni separatçılarının silah-sursat, mina və digər hərbi ləvazimatlar daşınır.

Baş verən təxribat ekofəallarımızın Laçın–Xankəndi yolunda keçirdikləri etiraz aksiyasında nə qədər haqlı olduqlarını göstərir. Əslində, aksiya Laçın yolundan rus sülhməramlılarının müvəqqəti məsuliyyət bölgəsində yerləşən separatçılara külli miqdarda silah-sursatın və digər hərbi təyinatlı yüklərin daşınmasının qarşısını alır. Ona görə də separatçılar alternativ dağ yolundan istifadə ediblər və nəticədə toqquşma baş verib.

Separatçıların üzleşdiyi problemlərdən biri məhz budur: Laçın yolunda 86 gündür davam edən aksiya onların silahlanmasını çətinləşdirib. “Problemi”

aradan qaldırmaq üçün gizli yollardan istifadə cəhdlərinin olduğu da sirr deyil. Belə istiqamətlərdən biri də digər yoldan, Xankəndi–Xəlfəli–Türşsu torpaq yolundan istifadə etməkdir.

Şübhəsiz ki, Ermənistan gələn avtomobilin Laçın yolundan kənar ərazidən keçməsi yükün qeyri-humanitar məqsədli olduğuna dəlalət edir və birbaşa legitim hədəfə çevirir: avtomobildə qanunsuz yük yoxdursa, niyə aksiyanın davam etdiyi Laçın yolundan kənar, gizli ərazidən keçməyə cəhd ediblər?! Bununla yanaşı, son hadisələrdən sonra Azərbaycan Ordusunun cavab addımlarının daha ağır olacağı gözləniləndir.

Azərbaycan dəfələrlə həm Ermənistan, həm də Rusiyaya Xankəndidəki separatçılara silah daşınması ilə bağlı sərt xəbərdarlıq edib. Üstəlik, bütün bunlar ərazimizdə müvəqqəti yerləşdirilən rus sülhməramlıların gözü qarşısında baş verir. Separatçılar özələrinə yeni mövqe inşa edir, amma rus sülhməramlıları buna göz yumur; silah daşınır, yenə sülhməramlıları özlərini görməzliyə vururlar.

Rizvan FİKRƏTOĞLU,
“Xalq qəzeti”

Ulu öndərin xatirəsinə qardaşlıq ehtiramı

Bu günlərdə “Dünya musiqi xəzinəsinin incisi Muğam” İctimai Birliyinin və Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş “Bir millət, iki dövlət” adlı məclis keçirilib. Tədbirin təşkilatçısı, həm də aparıcısı, respublikanın öməkdar artisti Nuriyyə Hüseynova bu barədə qəzetimizə açıqlamasında bildirdi:

–“Bir millət, iki dövlət” adlı məclisimiz ulu öndərimiz Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə və Türkiyə – Azərbaycan qardaşlığına həsr olunmuşdu. İki saat yarımın artıq çəkən tədbir emosional və təsiri anları ilə yadda qaldı. Məclisə Türkiyədən də sənətkilər dəvət etmişdik. Bakıda fəaliyyət göstərən Türk iş adamları, Yunus Əmrə İnstitutunun

əməkdaşları, Milli Məclisin deputatları da tədbirimizdə iştirak etdilər. Məclisdə musiqi ilə yanaşı, çıxışlara da geniş yer verildi. Əsasən söz adamları, siyasi arenanın təmsilçiləri, elm-incəsənət nümayəndələri ümummilli lider Heydər Əliyevin milli dövlətçilik siyasətindən, Türkiyə – Azərbaycan qardaşlığına verdiyi töhfələrdən mühüm məqamlara

toxundular.

Bundan əvvəl mən “Qorqud” Foklor Ansamblının rəhbəri idim. Təəssüflər olsun ki, bizim ansambl artıq fəaliyyət göstərmir. Düşünürəm ki, ansamblı yaşatmaq lazımdır. Sədri olduğum ictimai birlik bu boşluğu hələ ki, doldurmağa çalışsa da, ansamblın yeri başqadır. Bu tədbiri də biz öz təşkilatımız adından Beynəlxalq Muğam Mərkəzi ilə birgə ulu öndər Heydər Əliyevin 100 illiyi çərçivəsində təşkil etdik. Türkiyənin qardaş dövlət olaraq hər zaman Azərbaycanın yanında olması, bu münasibətlərin həm də qarşılıqlı olması ulu öndərin bu sahədə misilsiz xidmətlərinə toxunuldu.

Yeri gəlmişkən deyim ki, mən sənətə ulu öndərin istəyi ilə gəlmişəm. O zaman mənim sənətə gəlməyimə valideynlərim razı deyildi. Uşaq musiqi festivalında çıxışımı izləmiş ulu öndərin tapşırığı ilə bizim evə bir məktub yazıldı və məhz o məktubdan sonra mənim Bakıda musiqi təhsili almağım baş tutdu. Beləliklə, mən Bülbül adına Musiqi Məktəbini, Bakı Musiqi Akademiyasını bitirdim. Çoxları kimi mənim də həyat yolumda ulu öndər həlledici rol oynayıb.

Ümummilli lider Heydər Əliyev Türkiyə ilə qardaşlığımızın əbədi olmasına çalışırdı. Biz məclisi birgə sayımızla ulu öndərin bu amalına uyğun təşkil edib keçirdik.

Anar ƏLİ,
“Xalq qəzeti”

Bakıda Hindistan günləri

Bakıda növbəti dəfə Hindistan günləri keçirilir. Martın 3-dən başlayan tədbir 19-dək davam edəcək. Nizami Kino Mərkəzində təşkil edilən tədbir “AVM EXPO INDIA” sərgi şirkətinin təşkilatçılığı əsasında baş tutur.

Sərgidə Hindistan mədəniyyəti ilə daha yaxından tanış olmaq mümkündür. Belə ki, bu ölkənin yeddi müxtəlif şirkətinin ərzaq və digər məhsulları ilə yanaşı, Hindistan milli geyimləri də nümayiş etdirilir.

Sərgidəki köşklərdən birinin satıcısı Xədicə Abdulkerimova qəzetimizə bildirdi ki, şəhər saatlarında qonaqlar bir qədər az olsa da, axşam tərəfi canlanma müşahidə olunur. Sərginin ikinci və üçüncü günləri çox sayda qonaqlar sərgini ziyarət edib, müxtəlif məhsullar alıblar.

Sərgi-satış yarmarkasında iştirak

edən hindistanlı Chirag Motiyani Bakıda belə sərgilərin çox təşkil edildiyini bildirdi. O qeyd etdi ki, ötən il də Hindistanın müstəqilliyinin 75-ci ildönümü ilə əlaqədar Bakı İdman Sarayında ticarət sərgisi təşkil olunub.

Qeyd edək ki, hər gün saat 11:00-dan 20:00-dək davam edən sərgiyə xüsusi musiqi proqramı da daxildir. Paytaxt sakinlərinin nəzərinə çatdıraq ki, sərgiyə giriş pulsuzdur.

Elçin ABBASOV,
“Xalq qəzeti”

“Sabunçuavtomatikaquraşdırma” ASC səhmdarlarının nəzərinə!

19 aprel 2023-cü il saat 10.00-da səhmdar cəmiyyətin növbəti illik ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

GÜNDƏLİKDƏKİ MƏSƏLƏLƏR:

1. Səhmdar cəmiyyətin 2022-ci ilin balans yekunlarının təhlili və təsdiqi.
2. Dividendlərin bölünməsi.
3. 2023-cü ildə qarşıda duran məsələlər.

SƏHMDARLARIN İŞTİRAKI VACİB DİR.

Telefon - 450-93-19 , 450-98-26.

ÜNVAN– Bakı şəhəri, Sabunçu qəsəbəsi, Ə.Bağırov küçəsi 10.

“Əli-Bayramlı Süni-Dəri” ASC səhmdarlarının nəzərinə!

10 may 2023-cü il saat 10.00-da cəmiyyətin növbəti illik ümumi yığıncağı Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının “səhmdarların ümumi yığıncağının məsafədən (onlayn) keçirilməsinə dair təlimata uyğun olaraq (hüquqi ünvan– Şirvan şəhəri, Neftçilər küçəsi 1) onlayn qaydada keçiriləcəkdir. Onlayn platforma: “ZOOM” proqramı vasitəsilə iclasın video qeydiyyatı aparılacaqdır. “WhatsApp” nömrəsi–055-226-01-31.

Gündəlikdəki məsələlər:

1. Cəmiyyətin 2022-ci il üzrə illik hesabatının yekunlarının müzakirəsi və təsdiqi.
2. Digər məsələlər.

Telefon– 050-200-40-41.

İdarə heyəti

“Yevlax Elektrik Təmir Tikinti” ASC səhmdarlarının nəzərinə!

11 may 2023-cü il saat 10.00-da cəmiyyətin növbəti illik ümumi yığıncağı Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının “səhmdarların ümumi yığıncağının məsafədən (onlayn) keçirilməsinə dair təlimata uyğun olaraq (hüquqi ünvan– Yevlax şəhəri, Şadlinski küçəsi 3) onlayn qaydada keçiriləcəkdir. Onlayn platforma: “ZOOM” proqramı vasitəsilə iclasın video qeydiyyatı aparılacaqdır. “WhatsApp” nömrəsi –051-241-43-84.

Gündəlikdəki məsələlər:

1. Cəmiyyətin 2022-ci il üzrə illik hesabatının yekunlarının müzakirəsi və təsdiqi.
2. Digər məsələlər.

Telefon– 050-310-35-52.

İdarə heyəti

“Çinqil-Servis” ASC səhmdarlarının nəzərinə!

6 aprel 2023-cü il saat 11.00-da “Çinqil-Servis ” ASC səhmdarlarının növbədənəknar ümumi yığıncağı İmişli rayonunun Çaxırlı kəndində keçiriləcəkdir.

Gündəlikdəki məsələlər:

1. Səhmlərin satışı.
2. Digər məsələlər haqqında.

Ünvan–İmişli rayonu, Çaxırlı kəndi, “Çinqil-Servis” ASC.

Beynəlxalq həyat

Ərdoğan Əsədlə görüşəcəkmə?

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Suriyanın dövlət başçısı Bəşər Əsədlə görüşü Türkiyədə prezident seçkilərindən sonra baş tuta bilər. Bu barədə Türkiyə Prezidenti yanında Təhlükəsizlik və Xarici Siyasət üzrə Şurasının üzvü Çağrı Erhan bəyan edib. Məlumatı "Qazeta.ru" verib.

Onun sözlərinə görə, Türkiyədə prezident seçkiləri mayın 14-də keçiriləcək: "Türkiyə Prezidenti Əsədlə görüşün əleyhinə deyil, ancaq bu yaxınlarda ölkədə baş vermiş dağıdıcı zəlzələ Ərdoğanın qrafikini dəyişib. Prezident həftənin üç gününü zəlzələ zonasında keçirir".

Erhan bildirib ki, seçkilərə qədər qalan 74 gün ərzində Əsədlə şəkil çəkdirmək üçün getməyə də imkan yoxdur:

"Yəqin ki, görüş seçkidən sonra baş tutacaq".

Qeyd edək ki, Ərdoğan dekabrda demişdi ki, Rusiya lideri Vladimir Putinə Suriya Prezidentinin iştirakı ilə üçtərəfli görüş keçirməyi təklif edib.

Fransa Afrikada nüfuzunu itirir

Bu günlərdə Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Afrika ölkələrində səfərdə olub və ölkəsinin Afrikaya müdaxilə siyasətinin bitdiyini, yeni eranın başladığını bəyan edib: "Fransanın Afrikaya müdaxilə etmək istəyi yoxdur. "Fransafrik" dövrü bitdi. Afrika ölkələri ilə yeni səhifə açmaq istəyirik. Fransa Afrika qitəsindəki hərbi bazalarının sayını da azaldacaq".

Amma artıq Afrikada ona inanan yoxdur. Makronun Konqoyasəferlişgüursuzluqlanəticələnib. Konqonun "L-Avenir" qəzeti bildirib ki, səfər ölkədə heç kəsini diqqətini çəkməyib. Konqo Prezidenti Feliks Çisekedi isə birgə mətbuat konfransında Makrona 1994-cü il soyqırımını xatırladıb və sual

edib ki, belə olan halda Paris Konqoda təhlükəsizliyi necə təmin edəcək. Makron isə əsəbiləşərək səsinə qaldıraraq və məsuliyyəti yerli hakimiyyətin üzərinə qoymağa çalışıb: "Mən Fransanın məsuliyyət daşdığını inkar edirəm".

Parisdə çıxan "Fiqaro" qəzetinin yazdığı kimi, artıq Fransa Afrikada bütün nüfuzunu itirib. Onun yerini Rusiya, Çin, ABŞ və Hindistan tutur. Son vaxtlar isə bir sıra ölkələr Fransa hərbi qüvvələrinin çıxarılmasını tələb edib. Artıq MAR, Mali və Burkino-Fasodakı fransız qoşunları bu ölkələri tərk edib.

Avropa Komissiyası Ukraynaya 1 milyard avro ayrır

Düənə Ukraynada Rusiyanın hücumları davam edib. Əsas döyüşlər yenə Baxmut istiqamətində gedib. Ukrayna Hava Hücumundan Müdafiə Qüvvələrinin Rusiyaya məxsus 13 pilotsuz uçuş aparatını məhv etdiyi bildirilir. Məlumatı UNIAN verib.

Hava Qüvvələrinin rəsmisi Yuri İqnat bildirib ki, rus ordusu ilkin olaraq 15 PUA buraxıb, onlardan 13-ü hava hücumundan müdafiə qüvvələri tərəfindən məhv edilib.

Rusiya tərəfi isə Ukrayna ordusunun Kursk vilayətinin Xomutov rayonu ərazisini atəşə tutduğunu bəyan edib. Bu barədə Kursk qubernatoru Roman Starovoyt məlumat verib: "Ukrayna ordusu Xomutov

rayonunun sərhədanı ərazisini atəşə tutub. Atəş nəticəsində elektrik təminatı obyektləri dağılıb, İskra kəndi işıqsız qalıb".

Avropa Komissiyası isə dünən Kiyevə fəvqəladə dəstək paketi çərçivəsində silah almaq üçün 1 milyard avro ayrılacağını bildirib. Bu qərar Baxmutda yaranmış çətin vəziyyətlə əlaqədar qəbul edilib.

"Əl-Qaidə" İrana köçüb

İran "Əl-Qaidə" terror şəbəkəsinin mərkəzinə çevrilib. Belə bir bəyanatla ABŞ-ın Əfqanıstan üzrə sabiq xüsusi nümayəndəsi Zalmay Xəlilzad çıxış edib. Məlumatı TASS verib.

Xəlilzad "TOLONews" telekanalına müsahibəsində deyib: "Bir zaman "Əl-Qaidə" şəbəkəsinin fəaliyyət mərkəzi Əfqanıstan idi. İndi bu mərkəz İrana köçüb".

Sabiq səfir ABŞ Prezidenti Cozef Bayden administrasiya-

sını İrana qarşı əlavə sanksiyalar tətbiq etməyə və Tehranı beynəlxalq aləmdən təcrid etməyə çağırıb.

Qeyd edək ki, Zalmay Xəlilzad əvvəllər ABŞ Dövlət Departamentinin Milli Təhlükəsizlik Şurasında və Pentaqonun strukturlarında çalışıb. Kabil və Bağdadda səfir işləyib, Birləşmiş Ştatların BMT-də daimi nümayəndəsi olub. O, hazırda Ağ evin məsləhətçilərindən biridir.

Paşa ƏMİRCANOV,
"Xalq qəzeti"

Hava proqnozu

✓ **Martın 7-də**

✓ **Bakıda və Abşeron yarımadasında** gecə başlayan yağısın günorta saatlarındakı davam edəcəyi, saat 14:00 radələrində kəsiləcəyi gözlənilir. Güclü şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz mülayim şimal-şərq küləyi əvaz olunacaq. Gecə 5-8°, gündüz 8-12° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 758 mm cıvə sütunundan 768 mm cıvə yüksələcək, nisbi rütubət 60-70 faiz olacaq.

✓ **Naxçıvan şəhəri, Culfa, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur rayonlarında** bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, qar yağacağı, axşama doğru təcridən kəsiləcəyi gözlənilir. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək. Gecə 0-5° isti, bəzi yerlərdə 3°-dək şaxta, gündüz 5-10° isti olacaq.

✓ **Xankəndi, Suşa, Xocalı, Xocavənd, Ağdam, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında** bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv

olacağı ehtimalı var. Axşam təcridən kəsiləcək. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 2-6° isti olacaq.

✓ **Şərqi Zəngəzər: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında** bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, qar yağacağı, axşam təcridən kəsiləcəyi gözlənilir. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək. Gecə 2-7° şaxta, gündüz 2° şaxtadan 3°-dək isti olacaq.

✓ **Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Füzuli rayonlarında** gün ərzində bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, qar yağacağı, axşama doğru təcridən kəsiləcəyi gözlənilir. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Gecə 3-7°, gündüz 10-15° isti olacaq.

✓ **Balaken, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında** bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, qar

yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Gecə 2-6°, gündüz 8-13° isti, dağlarda gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 2-5° isti olacaq.

✓ **Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdas, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında** bəzi yerlərdə aralıq yağıs yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Axşam təcridən kəsiləcək. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək.

✓ Gecə 3-7°, gündüz 12-17° isti olacaq.
✓ Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Yağıntılar axşam təcridən kəsiləcək. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Şimal-şərq küləyi əsəcək. Gecə 4-6°, gündüz 10-15°, dağlarda gecə 2-4°, gündüz 4-6° isti olacaq.

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!
“Xalq qəzeti”

2023-cü il üçün abunə yazılışı kampaniyasını davam etdirir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri və mətbuat yayımı ilə məşğul olan firmalar tərəfindən aparılır.

Qəzetə abunə yazılmaq üçün aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət etmək olar.

1. "Azərpoçt" MMC (012)-598-49-55, (051)-225-02-13.
2. "Qaya" firması (012)-566-77-80, (050)-214-40-53.
3. "Azərmetbuat yayımı" ASC (012)-440-16-26.
4. "SƏMA-M" MMC (012)-594-02-52, (050)-333-69-69.
5. "ZİYA" LTD (012)-497-76-96, (050)-306-77-44.
6. "PRESSINFORM" MMC (012)-598-49-52, (050) -456-08-35.

1 illik – 124.80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat.

6 aylıq – 62.40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat.

3 aylıq – 31.20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat.

Hörmətli abunəçilər!

Abunə yazılışı ilə əlaqədar hər hansı bir problemlə rəsləşsəniz (012)-498-85-29 nömrəli telefonla əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Hörmətli oxucular!
ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

“Xalq qəzeti”nin reklam və elan xidməti: 493-82-21

Hansı yaşda daha ağıllı oluruq?

Hamımız zehni və fiziki qabiliyyətlərimizin 20-25 yaş aralığında daha effektiv olduğunu düşünürük. Ətrafımızdakı orta yaşlı insanların qisməddəti yaddaşı, söz ehtiyatı, məlumatı qavrama kimi qabiliyyətlərinin əvvəlki kimi olmadığını ehtimal edirik. Halbuki elm dünyasında 25 yaşdan sonra Albert Eynşteyn, Nyuton kimi kifayət qədər töhfələr verən alimlər olub. Bəs biz hansı yaşda zəkamızın zirvəsindəyik?

Bir çox tədqiqatçı və psixoloqlar zəkamızın zirvəyə çatdığı yaşla bağlı ətraflı araşdırmalar aparıb. Lakin nəticələr göstərib ki, zehni yaşın bütün aspektləri eyni deyil. Təhlil nəticəsində müəyyən edilib ki, beyində mövcud olan müxtəlif idraki qabiliyyətlər müəyyən yaşda mütləq pik həddə çatır. Ən effektiv zəka müxtəlif yaş aralıqlarına və ya fərdlərə görə dəyişə bilər.

Alimlər hesab edir ki, informasiyanın daha yaxşı dərk edilməsi 18 və ya 19 yaşlarında zirvəyə çatır. Qisməddəti yaddaş isə 25-35 yaş aralığında daha effektivdir. Duyğularımız 20-48 yaş aralığında inkişaf edir və sonra azalmağa başlayır. Söz ehtiyatımız yaş irəlilədikcə pik nöqtəsinə çatmağa davam edir. Kimya, biologiya və fizika sahələri gənclər arasında daha çox yüksəliş tendensiyası nümayiş etdirir, qalan sahələrdə orta yaşlı insanlar gənclərdən daha çox məlumatlıdır.

Bütün bu təhlilləri nəzərə alaraq, zəkamızın müxtəlif hissələrinin həyatımızın fərqli mərhələlərində zirvəyə çatdığı qənaətinə gəlirik. Bəzi bacarıqlar həyat boyu durğun qalsada, digərləri yaşlandıqca zirvəyə çatır və ya azalmağa başlayır.

Əfsanə ƏHƏDLİ, "Xalq qəzeti"

Azərbaycan komandasından qələbə

Azərbaycan Şahmat Federasiyasının təşkilatçılığı ilə ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümünə həsr olunan silsilə tədbirlər davam edir. Bu dəfə Azərbaycan və Malayziya şahmatçıları arasında dostluq görüşü keçirilib.

Azərbaycan Şahmat Federasiyasının məlumatına görə, ölkəmizin Malayziyadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri İrfan Davudovun təşəbbüsü ilə reallaşan onlayn oyun maraqlı mübarizə ilə yadda qalıb. Yarışda Azərbaycanı Fərid Orucov, Tunar Davudov, Səməra Qasimova və Xanım İsmayilova təmsil edib.

Dostluq görüşü 4,5-3,5 hesabı ilə Azərbaycan komandasının xeyrinə başa çatıb. Təmsilçilərimiz arasında ən yaxşı nəticə Xanım İsmayilovaya məxsusdur. Şahmatçımız hər iki görüşündə qələbə qazanıb.

Premyer liqada gərgin mübarizə

Həftəsonu Misli Premyer Liqasında XXV tura yekun vurulub. Ötən həftə olduğu kimi bu tur da gərgin mübarizə və gözlənilməz nəticələrlə yadda qalıb.

Bələ ki, turun ilk qarşılaşmasında "Zirə" klubundan bir xal alan "Şamaxı" 20 xalla turnir cədvəlində doqquzuncu olduğu halda, doğma meydanında "Sumqayıt"ı məğlub olan "Səbail" klubu 17 xalla çempionatın autsayderi vəziyyətinə düşüb. Bu

görüşlərdən sonra "Zirə" klubu 36 xalla dördüncü, "Sumqayıt" isə 21 xalla yeddincidir.

Qeyd edək ki, ötən həftə öz oyunlarını ilə inamlı təsir bağışlayan "Şamaxı"ya məğlub olan "Sabah" XXV turda "Kəpəz" üzərində 2:0 hesablı qələbəyə sevinib. Bu qələbədən sonra "Sabah" 56 xalla ikinci pilləyə yüksəlib. "Kəpəz" komandası isə 20 xalla səkkizinci yerdə qərarlaşıb. Qəbələ şəhər stadionunda "Qarabağ"ı

“EU4Energy”
ölkəmizi dəstəkləyir

Avropa İttifaqının (Aİ) "EU4Energy" enerji komandası Azərbaycanın enerji sektorunun transformasiyasını dəstəkləmək üçün ölkə ilə daimi əməkdaşlıq və dialoqdadır. Bunu jurnalistlərin proqramın rəsmi nümayəndəsi deyib.

"EU4Energy" proqramı Avropa Enerji Tənzimləyiciləri Şurası (CEER), Enerji Birliyi Katibliyi (EnCS) və Beynəlxalq Enerji Agentliyi tərəfindən həyata keçirilir. Biz Azərbaycanın Energetika Nazirliyi, Enerji Məsələlərini Tənzimləmə Agentliyi və Bərpa Olunan Enerji Agentliyi ilə daimi əməkdaşlıq edirik", – deyər nümayəndə bildirib.

Onun sözlərinə görə, mayın 25-də "EU4Energy" komandası ağıllı şəhər/kəndin ümumi konsepsiyasında bərpaulunan enerji mənbələrinin (BEM) rolunu, habelə "ağıllı" şəhərin/kəndin layihələndirilməsi üçün BEM ilə əlaqədar istifadə edilməli olan əlavə xidmətlərin növlərini müzakirə etmək üçün Avropa və Azərbaycan ekspertlərini bir araya gətirən seminar keçirib.

Proqramın nümayəndəsinin sözlərinə görə, onun hazırkı mərhələsi "Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində "təmiş" enerjiyə keçidin təşviqi: II mərhələ" 2024-cü ilin dekabr ayına qədər davam edəcək.

"Xalq qəzeti"

İdman xəbərləri

qəbul edən eyniadlı komanda isə 1:3 hesabı ilə udub. Bununla da lider xallarının sayını 65-ə çatdırıb. "Qəbələ" klubu isə 31 xalla turnir cədvəlində ilk beşliyi tamamlayır.

XXV tura "Neftçi"–"Turan Tovuz" matçı ilə yekun vurulub. "Ağ-qara"lar qonaqların qapısından 4 cavabsız qol keçiriblər. Həmin görüşdən sonra 52 xal toplayan "Neftçi" turnir cədvəlində üçüncü yerdə, 26 xala malik Tovuz təmsilçisi isə altıncı pillədədir.

Almatıda hazırlıq

Kişilər boksçularından ibarət milli komandamız Qazaxıstanı yollanıb. Azərbaycan Boks Federasiyasının məlumatına görə, baş məşqçi Pedro Roke və böyük məşqçi Nəriman Abdullayevin rəhbərliyi altında yığmanın 17 idmançısı Almatıda təlim-məşq toplanışında iştirak edirlər.

Hazırlıqda Həsən Məlikov, Tural Səriyev (hər ikisi 48 kq), Məsud Yusifzadə, Nəicat Hüseynov (hər ikisi 51 kq), Ümid Rüstəmov, Əzrək Bəbirov (hər ikisi 57 kq),

Malik Həsənov, Cəlal Qurbanov (hər ikisi 63,5 kq), Nəbi İsgəndərov, İlqar Salahov (hər ikisi 67 kq), Rəşid Həsənov, Sərxan Əliyev (hər ikisi 71 kq), Mirşərif Kazımzadə, Kamran Şahsuvarlı (hər ikisi 75 kq), Murad Allahverdiyev (80 kq), Eldar Quliyev (86 kq) və Alfonso Dominqes (92 kq) iştirak edəcəklər.

Toplanışda yığmamızla yanaşı, Qazaxıstan, Qırğızıstan və İngiltərə milliləri də iştirak edirlər. Ev sahibi Qazaxıstan komandası məşqdə 100-dən artıq boksçu ilə təmsil olunur.

Qeyd edək ki, dünya çempionatına hazırlıq məqsədi daşıyan məşqlər martın 16-dək davam edəcək.

Elçin AĞAMİRZƏ,
"Xalq qəzeti"

BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN
AMAŞOV

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75
Məsul katib: 493-61-02
Texniki şöbə: 493-59-64

Mühasibatlıq: 498-85-29
E-mail: xalqqazeti@gmail.com
info@xalqqazeti.az

+994(51) 280-16-14

"Xalq qəzeti"nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS

0282

TİRAJ

4779

SİFARİŞ

632

QIYMƏTİ

40 qəpik

Növbətçi redaktor

Tahir AYDINOĞLU

Çapa imzalanmışdır
00:00